

Ženeva vzbuja upanje

Točno deset let po zgodovinski Potsdamski konferenci se je v Ženevi dvignil zastor nad prizorom, ki bo prav tako s posebnimi črkami zapisan v knjigo zgodovine: začel se je sestanek »velikih štirih«. V palači narodov so se za konferenčno mizo, postavljeno v obliki četverokotnika, vsedli vladni šefi Amerike, Anglije, Francije in Sovjetske zveze, da razpravljajo o dnevnem redu, ki so jim ga pripravili njihovi zunanji ministri.

Že izjave posameznih državnikov ob prihodu v Ženevo, posebno pa njihovi prvi govori ob začetku konference vzbuja upanje, da bo le mogoče najti pot do medsebojnega zblizanja. Čeprav so izhodna stališča Zapada in Vzhoda nekoliko različna, se njihove poti v bistvu stikajo: zapadne sile nameravajo preko združitve Nemčije dospeti do vprašanja razorožitve in medsebojne varnosti. Sovjetska zveza pa meni, da je razorožitev in kolektivna varnost najboljša pot k združitvi Nemčije. Torej obstoja upanje, da se bo tako za tiste z leve kot tudi za one z desne nekje našla točka, na kateri bo mogoče skupno reševati medsebojna vprašanja.

Dnevni red sestanka vsebuje zaenkrat štiri točke: 1. združitve Nemčije, 2. varnost v Evropi, 3. razorožitev, 4. razvoj zvez in odnošajev med Vzhodom in Zápdom. Dodatno k temu dnevnemu redu izraža sovjetska delegacija željo, da bi na konferenci razpravljali tudi o treh nadaljnjih vprašanjih, in sicer 1. prenehanje hladne vojne in utrditev zaupanja med narodi, 2. vprašanja politike nevtralnosti, 3. Azija in Daljni vzhod.

Kakor je običaj pri mednarodnih razgovorih, se medsebojna vprašanja le delno rešujejo za konferenčno mizo, vse ostalo pa je predmet intimnih pogovorov med državniki ob raznih sprejemih, slavnostnih kosilih in večerjeh. Tudi poročila iz Ženeve navajajo, da so stiki med posameznimi politikami ob takih priložnostih posebno pristrani in je le eden izmed številnih drobnih in obrobni dogodkov, da je soproga ameriškega predsednika izročila sovjetskemu državniku poročno darilo za hčerko sovjetskega obrambnega ministra Žukova, katera se bo v teh dneh poročila.

V senci Ženevske konference ima dnevne sestanke tudi zapadnonemški kancler dr. Adenauer, ki se je tik pred pričetkom ženevskih razgovorov podal na večtedenski oddih v švicarsko zdravilišče Mürren. Tukaj mu tekoče poročajo o po-

teku v Ženevi, zlasti so redni sestanki z nemškimi zastopniki, ki kot opazovalci prisostvujejo ženevski konferenci, ter zunanjim ministrom Brentanom in državnim tajnikom Hallsteinom, ki sta posebej zato prispela na kraj Adenauerjevega dopusta.

Dosedanji potek meddržavniških raz-

Eden

Bulganin

Faure

Eisenhower

govorov samih pa v gotovi meri spet pobija uvodni optimizem, zlasti zato, ker v najvažnejšem skupnem vprašanju — Nemčiji — doslej niso mogli najti skupne poti in so zato to vprašanje zaenkrat preložili. Da tudi pri drugi točki dnevn-

ga reda ni šlo, kot bi moralo, govori za mnenje Angležev, ki pravijo, da je ženevska konferenca sicer zelo koristna in da bo zgodovinskega pomena, da pa jo je kljub temu treba realno ocenjevati samo kot skromen začetek začetka, kot poskus, da se vzpostavijo med narodi človeški odnosi. Torej je upanje konec

koncev le upravičeno, da trenutni zgodovinski razgovori ne bodo ostali brez vsakega pozitivnega rezultata, marveč bodo, kakor smo že svoječasno zapisali, vsaj nakazali možnosti in oblike bodočih pogajanj.

Bo prišlo tudi do azijske konference?

Kakor pišejo nekateri britanski listi, namerava indijska vlada podvzeti korake za sklicanje posebne azijske konference, na kateri bi se sestale poleg velesil še druge države, ki imajo posebne interese na azijskih tleh. Konferenca naj bi omogočila razgovore o nerešenih azijskih problemih kot so Indokina, Formoza in

predvsem zastopstvo Kitajske v Organizaciji združenih narodov.

Medtem ko so v britanskih krogih glede take konference bolj skeptični, se indijski premier Nehru menda zelo intenzivno trudi, da bi prišlo do tozadevnih razgovorov, kakor tudi upa, da bodo odprta azijska vprašanja načeli že zdaj v Ženevi.

Pomembni sklepi ministrskega sveta

Ministrski svet je na svoji zadnji seji v torek razpravljal o vrsti zelo važnih zakonov, ki bodo v veliki meri določali bodočo ureditev v državi. Gre tukaj predvsem za zakon o nevtralnosti Avstrije ter za zakon, ki predvideva odnosno določa podrobnosti za postavitve bodoče avstrijske vojaščine. Poleg tega so ob tej priložnosti obravnavali novi zakon o socialnem zavarovanju, odobrili so vsoto 550 milijonov šilingov za popravilo škode avstrijskim Židom, ki živijo v inozemstvu, ter določili mejo za male kredite, ki znaša 300.000 šilingov.

Osnutke zakonov je ministrski svet v

sredo predložil parlamentu, ki pa jih bo obravnaval odnosno o njih sklepal šele v prvi polovici septembra, ko je v ta namen predvideno sklicanje izrednega zasedanja.

Zakon o nevtralnosti

Zakon o nevtralnosti, ki ga je ministrskemu svetu predložil zvezni kancler ing. Raab, pravi, da proglašava Avstrija v interesu miru in reda iz prostega nagiba trajno nevtralnost, ki jo bo branila z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, ker hoče zagotoviti neokrnjenost svojega ozemlja. Da zagotovi te svoje namene, v vsej bodočnosti ne bo pristopila nobenim vojaškim zvezam in na svojem ozemlju ne bo dopustila ureditve vojaških oporišč tujih držav. Z izvedbo tega zakona je bila poverjena zvezna vlada.

Vojaški zakon

Zakon o vojaščini odnosno obrambi, ki ga je ministrski svet potrdil, pomeni kompromisno rešitev med ÖVP in SPÖ. Po tem zakonu velja vojaška obveznost za vse avstrijske državljane moškega spola od 18. pa do 51. leta starosti. Vojaški rok je bil določen z devetimi meseci, medtem ko je bila uvedba tako imenovanih orožnih vaj popolnoma črtana. Vrhovno poveljstvo nad bodočo vojaščino bo v rokah zveznega prezidenta, razpolagal pa bo z oboroženimi silami kancler odnosno podkancler, toda le v okviru pooblastil, ki mu jih bo morala dati zvezna vlada. Poleg tega bo v uradu kanclerja osnovan poseben obrambni svet, brez katerega ne bo mogoče sklepati v važnih obrambnih vprašanjih, tvorili pa ga bodo kancler, podkancler, po dva zastopnika obeh vladnih strank, predstavnik urada za državno obrambo ter generalni inšpektor vojske. Za pritožbe s stra-

Tržaški pevci gostujejo pri nas

Ob priliki svojega izleta po Korški bo nastopil moški pevski zbor iz Doline pri Trstu, in sicer:

v soboto, dne 23. julija, ob 20. uri pri Šercerju v Šmihelu pri Pliberku;

v nedeljo, dne 24. julija, ob 15. uri v Narodnem domu v Št. Jakobu v Rožu.

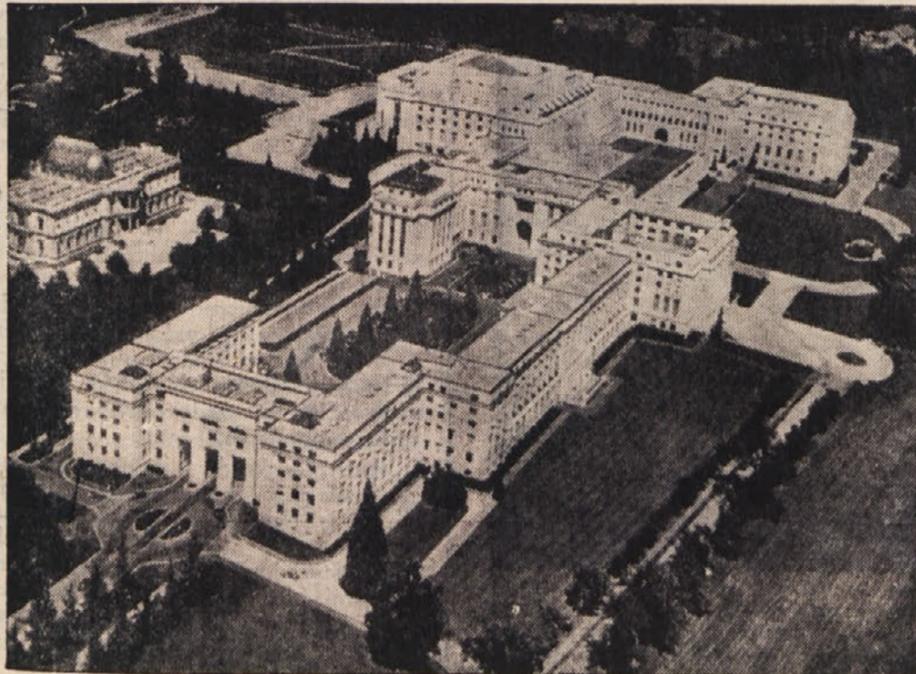
K številni udeležbi vabi

Slovenska prosvetna zveza

Tudi v Jugoslaviji obsojajo šikaniranje beneških partizanov

Zadržanje italijanskih oblasti v Vidmu, ki nameravajo, kakor znano, postaviti na zatožno klop 57 bivših partizanov, ki so se v okviru Beneške čete borili proti fašizmu, vzbuja tudi v jugoslovanski javnosti ogorčenje.

Beograjska »Borba« poudarja, da ravnanje videmskega sodišča ni v skladu z željami in naperi italijanske javnosti in italijanske vlade, da se čimbolj razvijajo prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Italijo. Radio Beograd pa je ugotovil, da hočejo v Vidmu s protipartizanskim procesom izvršiti pritisk na beneško ljudstvo, ki je ponosno na svoje partizane, ki so ga edini ščitili pred nasiljem nacifašistov. S procesom, ki ima izrazito protijugoslovanski značaj, pa hočejo zaostriči tudi odnose med Jugoslavijo in Italijo prav sedaj, ko se obe vladi trudita za njihovo zboljšanje in ko se ves svet prizadeva, da bi se izboljšali odnosi med državami. To naj razume tudi Rim in naj onemogoči in prepove šikaniranje bivših borcev proti nacifašizmu.

Palača zveze narodov v Ženevi, kjer zasedajo »veliki štirje«

Ljudsko voljo delajo

Zvedeli smo iz Št. Jakoba v Rožu, da neki »zaskrbljenci« zbirajo podpise očakov in mamic, da bi na ta način demonstrirali zahtevo »katoliškega ljudstva« proti zahtevi po izpraznitvi Narodne šole v Št. Petru s strani šolskih sester.

Bolje bi bilo, ako bi bili ti neodgovorneži predložili v pregled nesramne in krivične napade na lastnika Narodne šole, ker bi s tem bolje koristili šolskim sestram. Očitno pa gre spet za novo »senzacijo« po naročilu. Ne verjamemo, da kdo resno pričakuje, da bi to komu koristilo ali koga ustrašovalo. Pravice ne spremenijo ne prazne in tudi ne podpisane župnikove pole!

Državna pogodba nalaga dolžnosti

Deželni glavar Wedenig udeležencem pedagoškega tedna

Razvoj državljanske zavesti učiteljstva in šolske mladine je aktualna okvirna vsebina letošnjih pedagoških tednov v Celovcu, ki trajajo že deset dni in se jih udeležuje nad dve tretjini vseh učiteljev in učiteljic, ki poučujejo na koroških obveznih šolah. Pedagoški institut kot priveditelj je pritegnil za glavne referate znamenite tu- in inozemske predavateljice in strokovnjake, mladim učiteljem je bil namenjen poseben tečaj za nadaljnje izobraževanje, pravtako pa tudi učiteljem, ki poučujejo na dvojezičnih šolah.

Udeleženci pedagoških tednov so ob otvoritvi poslušali deželnega glavarja Wedeniga, ki je v uvodnem govoru orisal dolžnosti vzgojiteljev v zvezi z državno pogodbo. Po ugotovitvi, da državna pogodba ne prinaša samo bremena, ki jih bo treba pravično porazdeliti, marveč tudi pomembne, zlasti gospodarske koristi, je deželni glavar dejal, da je prva republika bolehalo na tem, da marsikdo ni veroval v njeno življenjsko sposobnost. V vseh strankah so bili zagovorniki priključitve k Nemčiji. Pomanjkljiva državna zavest, nezaupanje v življenjsko sposobnost samostojne države in načrtna propaganda so dovedle leta 1938 do konca Avstrije. Šele ob velikem razočaranju po priključitvi k Velenemčiji in v letih vojne se je razvila pri avstrijskem prebivalstvu avstrijska državna zavest. Po sklenitvi državne pogodbe pa ne zadostuje, če poznajo njeno vsebino samo državniki, z njeno bistveno vsebino je treba seznaniti vse prebivalstvo, zlasti pa je naloga učiteljstva, da posreduje že šolski mladini znanje o glavni vsebini državne pogodbe.

Deželni glavar je omenil tudi dolžnosti, ki nastajajo za Koroško glede šolskega vprašanja na jezikovno mešanem ozemlju, dolžnosti, ki so zasidrane v državni pogodbi in jih nihče ne more zanikati. Izrazil je pričakovanje, da na Koroškem ne bo pretežno najti tozadevno skladnost z državno pogodbo, kar bo gotovo upošteval tudi novi zvezni šolski zakon, ki se pripravlja. Ker je za šolsko zakonodajo pristojna država, je dejal de-

želni glavar, bo na Koroškem treba obravnavati samo izvedbeni zakon.

Zlasti je treba mladino seznaniti tudi z določbami državne pogodbe o človeških pravicah, je dejal deželni glavar ter citiral v tej zvezi člen 6, ki določa, da bo Avstrija storila vse, da zagotovi vsem državljanom brez razlike rase, spola, jezika in vere uživanje človeških pravic in osnovnih svoboščin. Govornik je podčrtal tudi določilo, po katerem se Avstrija obvezuje, da veljavni avstrijski zakoni niti po svoji vsebini niti v njihovem izvajanju ne bodo diskriminirali ali imeli za posledico diskriminacije med avstrijskimi državljanji na temelju njihove rase, njihovega spola, njihovega jezika ali njihove vere, bodisi glede njihove ose-

be, njihovih premoženjskih vrednot, njihovih poslovnih, poklicnih ali finančnih interesov, njihovega pravnega položaja, njihovih političnih ali državljskih pravic, bodisi na kakršnem koli drugem področju.

Ob koncu je deželni glavar poudaril, da nalaga državna pogodba vsem zavednim Avstrijcem, zlasti pa še vsem učiteljem in vzgojiteljem veliko dolžnost, da vzgajajo mladino v zavedne državljane, koroškemu učiteljstvu pa nalaga državna pogodba še posebno dolžnost, da gradi mostove med severom in jugom ter med zapadom in vzhodom in da vzgaja mladino v duhu strpnosti in državljanske zavesti.

Po nečednih opravkih

Klerikalno časopisje se zelo rado postavlja v pozo čuvarja družinske morale in sreče. Že dokaj časa se spet zelo trudijo, da bi postalo sklepanje zakona njihov monopol. Vseskozi poštene, a »samo« civilno poročene ljudi razglajajo za javne grešnike in jim, čeprav katoličanom, odrekajo ob smrti zvonjenje in pogrebne obrede. V času Hitlerja sicer niso bili tako strogi in so uslužno zvonili, škropili in kadili tudi nacističnim mogotcem in veličinam. Je pač že tako, da se časi spreminjajo, kar je veljalo takrat za dobro, je danes pregrešno in slabo.

Dandanes ni nič več kaj nenavadnega, če se ljudje za sklepanje zakona spoznava-jo potom oglasov v časopisih in preko posebnih posredovalnic. Na našem ozemlju tudi Tednik-Kronika za denar kaj rad opravlja ta posel. V tem krogu pa se najdejo tudi ljudje, ki se — menda iz čistega idealizma — trudijo prav v nasprotni smeri. Skušajo namreč razdirati družinske vezi, ki se porajajo in razvijajo brez njihovega posredovanja in mešetarnjenja.

V mislih imamo nečeden posel »gospoda«, ki se tam, kjer je doma, ni dobro obnesel in se potika in rogovili po vojni rajše po naših krajih na Koroškem. V fari, kjer je do nedavnega služboval, so mu ne-

spoštljivo rekali samo: belogardistični kaplan. Gospod škof pa so mu namenili višje naloge in so ga poklicali v Celovec.

Nekoliko nenavadna je dušnopastirska služba tega gospoda. Ni še dolgo tega, ko se je iz Celovca zaletel na skrajni konec Koroške, da bi rešil verno dušo iz zlo- dejevih krempljev. Pravzaprav niti ne dušo, marveč mlado, izobraženo slovensko dekle, ki se misli v kratkem poročiti s pravtako mladim, izobraženim slovenskim fantom. Morda stvar sama po sebi gospoda belogardista niti ne bi vznemirjala, če bi fant ne imel te silne napake, da ni član katoliške akcije ali vsaj tretjega reda, marveč se udejstvuje v naprednih slovenskih kulturnih ustanovah. To pa je seve smrtni greh po nazorih škofa in belogardističnega dušnega pastirja. Tak zakon je treba za vsako ceno preprečiti, in če ne gre drugače, pač tudi z zlorabljanjem verskih čustev poštenih slovenskih ljudi.

»Škoda za vaše dekletke« — je silil v njeno mater in jo skušal prepričati, da ne bo zveličana, če privoli v zakonsko zvezo svoje hčerke s tem garjevim ženinom. »Vsa najboljša dekleta nam bodo pobrali ti komunisti« — se je jezil vneti zaščitnik dekliške mladosti. Nepovabljenega tujega »gospoda« je mati sicer skrajša še dokaj spoštljivo poslušala, a mu je na koncu odločno povedala, naj se ne vmešava v stvari, ki ga prav nič ne brigajo. Gospod je imel še srečo, da je naletel na svojem misijonskem poslu na potrpežljivo slovensko mamico, ki mu ni že takoj ob nepoklicanem vstopu pokazala vrata. Če bi se bil srečal z nevesto ali z ženinom, bi se verjetno v bodoče dobro premislil, preden bi se še kdaj zaletel po nečednem opravku razdiranja človeških in družinskih vezi, ki nastajajo pri nas na Koroškem pač po zdravem nagnjenju in preudarku mladih ljudi samih in z vednostjo staršev, ne pa z nemoralnim, mešetarskim vmešavanjem tujih pritepencev v najbolj osebno področje človeškega življenja.

V srednjem veku so si graščaki lastili pravico odločanja, ali in s kom se sme kdo poročiti. Pri mladih nevestah so si lastili celo še druge pravice. Omenjeni primer pa kaže, da imajo gotovi gospodje tudi še danes skomine po srednjeveških manirah.

Skrbi v Salzburgu

Zaradi odhoda ameriških zasedbenih sil si v Salzburgu belijo glave, kako bodo premostili neugodne gospodarske posledice, ki bodo potem nastale. S tem vprašanjem se bo ukvarjal na podlagi ugotovitev trgovinske zbornice s sodelovanjem rektorja univerze na Dunaju profesorja dr. Heinricha, tudi salzburški deželni zbor.

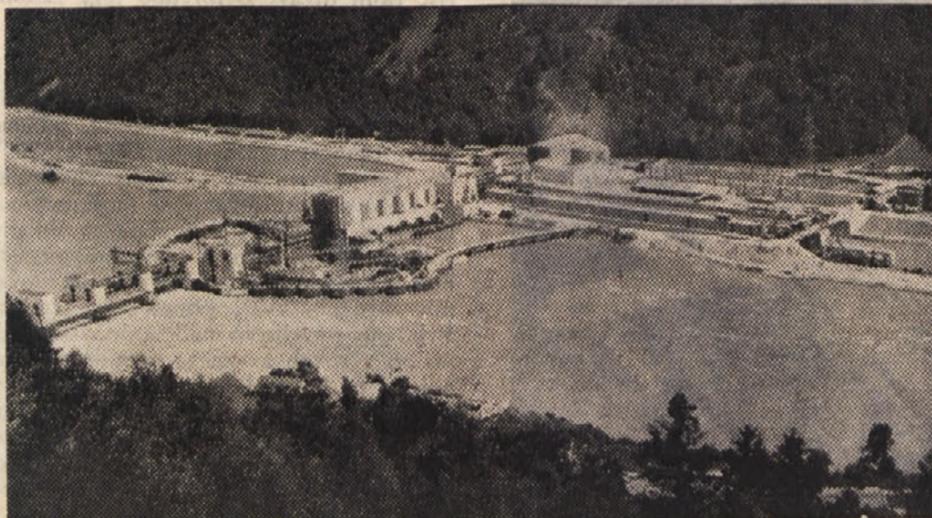
V Salzburgu so od zasedbenih vojakov v minulih deseterih letih lepo zaslužili. Trgovinska zbornica ceni, da bo po odhodu najmanj za 680 milijonov šilingov manj blagovnega prometa in dohodkov na leto. Zmanjšanje dohodkov bo nastalo posebno v mestu Salzburg, Saalfelden in St. Johann v Pongau. Samo gradbeno gospodarstvo bo prizadeto z izpadom v znesku okoli 100 milijonov šilingov. S prav tako izgubo morajo računati trgovska in obrtna podjetja, dočim bodo morali tujsko-prometni obrati odpisati 150 milijonov dohodkov.

Poleg tega je bilo pri Amerikancih zaposlenih okoli 4.900 delojemalcev, ki jih bodo morali prevzeti avstrijski obrati. Z odhodom ameriških potrošnikov bodo številna podjetja skrčila svoje poslovanje,

tako da utegne zaradi tega ostati 8000 oseb brez zaposlitve. Posebno pereče vprašanje je tudi, kaj bodo počeli z okoli 5000 deklet, ki so živela kot »ljubice« ameriških vojakov. Okoli 3000 teh deklet je veljalo za tajne prostitutke, ostale pa so živlele v stalnih razmerjih ter so bile tudi poklicno zaposlene. Te bodo seve kolikor toliko oskrbljene, glede ostalih pa se dunajska policija boji, da se bodo pričele preseljevati nazaj v glavno mesto, od koder so deloma svojčas prišle.

Izhod iz teh zadržev nameravajo najti na ta način, da bodo posvečali večjo skrb tujskemu prometu, izboljšavanju cestnega omrežja, ureditvi popolne univerze v Salzburgu, ustanovitvi konzularne akademije ter namestitvi garnizij nove avstrijske vojske, kjer pa vojaki verjetno ne bodo tako plačani, kakor ameriški.

Največja elektrarna v srednji Evropi

Prihodnje leto bo dograjena največja elektrarna v srednji Evropi, ki jo gradita Avstrija in Nemčija med Passau in Engelhartzell. Pred kratkim so izročili v obrat prve tri turbine, po izgotovitvi pa bo mogoča elektrarna proizvajala letno celo milijardo kilovatnih ur električne energije, ki jo bosta izkoriščali obe državi v enakih delih.

PO ŠIRNEM SVETU

Buenos Aires. — General Peron je odložil funkcijo šefa peronistične stranke in bo v bodoče samo še predsednik argentinske republike. V svoji tozadevni izjavi o narodni pomiritvi je dejal, da je revolucionarna doba končana in da se pričene v Argentini normalno ustavno obdobje.

Bruselj. — Belgijska vlada je sestavila poseben odbor, ki bo proučil vprašanje, ali je mogoče uvesti petdnevni delovni teden. Zanimivo je, da se za uvedbo petdnevnega delovnega tedna najbolj odločno zavzemajo v Belgiji krščanski delavski sindikati.

Beograd. — Na prvi mednarodni konferenci o uporabi atomske energije v mirnodobne namene, ki bo od 8. do 20. avgusta v Ženevi, bodo imeli jugoslovanski delegati 17 referatov, poročali pa bodo tudi o uspehih, ki so jih dosegli v Jugoslaviji na področju jedrskega raziskovanja.

Bonn. — Po vesteh iz zahodnonemškega obrambnega ministrstva bo imela nova nemška armada samo enega oficirja v činu generala, ki bo hkrati tudi svetovalec obrambnega ministra, vlade in parlamenta. Računajo, da bo na to mesto poklican bivši general Adolf Heusinger.

Moskva. — V Sovjetski zvezi se mu- di dvanajstčlanska delegacija ameriških farmerjev in kmetovalcev. Razen kmetijske razstave v Moskvi si bo ogledala razne kolhoze, državna posestva, strojnotraktorске postaje in druge kmetijske ustanove. Istočasno je 12 sovjetskih strokovnjakov na obisku v ZDA, kjer si bodo med pettedenskim bivanjem ogledali področja na ameriškem Srednjem zahodu, v katerih pridelujejo koruzo. Iz Moskve in New Yorka poročajo, da je bilo prvo srečanje med ameriški in sovjetskimi strokovnjaki zelo prisrčno.

Tokio. — Kot 22. država je sedaj tudi Japonska ratificirala konvencijo OZN o političnih pravicah žena. Ta mednarodni sporazum določa, da so žene prav tako kakor moški upravičene, da se udeležujejo volitev in da opravljajo državne in druge javne funkcije.

Jeruzalem. — Izrael in Egipt sta se sporazumela o nekaterih vprašanih v zvezi z oboroženimi izgredi, ki so se v zadnjem času pripetili na meji pri Gazi. Razgovorom je prisostvoval tudi vodja komisije OZN za premirje v Palestini general Burns, čigar predloge sta vzela Izrael in Egipt za podlago pri reševanju tudi ostalih sporov med obema državama.

Washington. — Predstavniški dom ZDA je soglasno sprejel resolucijo o pristopu Španije v Atlantski pakt. Resolucija poziva predsednika Eisenhowerja, naj ukrene vse potrebno, da bo Španija povabljena k sodelovanju in članstvu v Atlantski zvezi.

London. — V Angliji so pred kratkim zvišali cene premo- g. V tej zvezi bodo verjetno jeseni zvišane tudi cene električne energije in plina.

Beograd. — Na zadnji tedenski tiskovni konferenci je zastopnik državnega tajništva Draškovič sporočil, da bo grški kraljevski par v prvi polovici septembra obiskal Jugoslavijo, s čimer bo vrnjen svoječasi obisk predsednika Tita v Grčiji. Čas Titovega obiska v Franciji in Sovjetski zvezi še ni določen.

Atene. — Grška vlada se bo do 20. avgusta obrnila na Organizacijo združenih narodov z zahtevo, da uvrsti vprašanje združitve otoka Cipra z Grčijo v dnevni red letošnjega zasedanja skupščine, če londonska konferenca o Vzhodnem Sredozemlju in Cipru, ki bo baje sklicana šele v drugi polovici avgusta, ne bo zadovoljivo rešila ciprskega vprašanja.

Bejrut. — Predsednik nove libanonske vlade je v vladni deklaraciji poudaril, da je obnovitev sodelovanja med Libanonom in Sirijo izhodiščna točka za splošno slo- go med vsemi arabskimi deželami. Libanonska vlada se bo trudila za utrditev stikov s prijateljskimi državami v okviru ustanovne listine OZN.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Dotok deviz v Avstrijo narašča

Dotok tujih valut v Avstrijo v potniškem prometu je znašal meseca junija letos protivrednost 264.824.000 šilingov nasproti 100.106.000 šilingov v prejšnjem mesecu. Meseca junija 1954 je znašal dotok tujih valut v protivrednosti 255.036.000 šilingov. Prvo mesto dotoka deviz zavzema nemška marka, njej sledi angleški funt šterling in nato ameriški dolar.

Pomisleki?

(Potrčev Roman „Na kmetih“)

Pred nekaj meseci je vzelo uredništvo »Slovenskega vestnika« za podlistek Potrčev roman »Na kmetih«. Potrč, dramatik in novelist, je prejel za to svoje dosežanje največje književno delo veliko priznanje: Prešernovo nagrado (300.000,— dinarjev). (Le-to nagrado dobi vsako leto posebej po temeljitem pretresu najboljših književno, slikarsko-kiparsko, glasbeno in znanstveno delo — opom. uredn.).

V romanu »Na kmetih« izpoveduje kmečki fant Hedl v ječi, kako ga je zapletla izkušena, moralno šibka kmetica v usodno življenjsko nesrečo. Hotel se je izmotati iz njene mreže in ljubiti njeno hčer, pa se mu je grdo maščevala za ta korak. Zastrupljala je otroka, ki se jima je rodil, z alkoholom. Fant Hedl jo je zadržal in prišel zato v ječo.

Taka zgodba se lahko zgodi kjer koli na kmetih, ne samo pri Ptujih ali na Koroškem, tudi v Franciji, Bolgariji, na Češkem i. dr. Ko jo bereš, te presune in ti da misliti, ne verjamem pa, da vpliva kvarno, niti ne na odraslega, niti ne na mladega bralca, če ima razodno mater ali očeta v hiši.

Vidiš grdo reč. Ali sledi iz tega, da si jo boš želel videti še in še? Če spoznaš v določnem človeku slabosti, grde strasti, ali jih boš skušal posnemati? Na vasi imaš soseda, moralno propalico, ali stopaš zadelj tega z njim vstric?

Na svetu so duševno lepi in grdi ljudje, ki jih označujejo lepa in grda dejanja, a brez slabosti ni človeka. Pisateljeva reč je teda, ali hoče iskreno, verno prikazovati življenje in ljudi okoli sebe, ali pa zatajiti zlobne, grde poteze v človekovem obrazu in označiti samo lepe. Prvi, verni, resnični način opisovanja imenujemo realizem, drugega romantično pisanje. Če je naloga umetnosti med drugim plemenitenje bralčevega duha in srca, se pravi, da se v srcu boljše, ne bo težko trditi, da je za to bolj primerna resnicoljubna, verna, dušeslovno poglobljena umetnost, kot pa idealizirana, olepševalna, neiskrena, romantična.

»Tu se uči« reče Korošec, kadar ga presune kaka žalostna vest, ali kadar je priča kakri krivici.

»Tu se uči« menim, bi moral vedeti vsakdo, ki prebira sedanjih Vestnikov podlistek: če pa ni mogoče pričakovati, da se zaradi svojih mladih let že zaveda, da se je treba iz napak drugih učiti, je pač dolžnost očeta, matere ali starejšega brata ali sestre, da mu stvar razloži, kakor mu jo tudi razloži, kadar jo mladi človek v svoji soseski vidi ali čuje.

Še nekaj: kdor mnogo bere, ne bo v dvomu, je li »Na kmetih« dobro ali slabo berilo. Ta bo bistro razsodil, ker bo takoj v začetku že spoznal, da pisatelj ne priporoča mladini, naj hodi po Hedlovi poti, niti ne kmeticam, da stopijo za staro Toplečko. Niti Hedl niti Toplečka nista bila v življenju nagrajena za svoja dejanja. Prvi pripoveduje strt svojo zgodbo v ječi, druga pa je bila zadavljena z lastnima kitama. Ali je mogoče, da bi katerega koli bralca te knjige zamikalo posnemati njuno življenje? »Tu se uči«, se mi zdi, je edina možna moralna pripomba. P. A.

Te misli nočejo biti zagovor Potrčevega romana, ker takega zagovora delo ne potrebuje; tudi z idejne ali slogovne plati ne, o katerih tukaj ni bilo govora.

Berioska gostuje v Jugoslaviji

Ena najboljših sovjetskih folklornih skupin Berioska, ki smo jo pred tremi leti videli tudi v Celovcu, bo gostovala v drugi polovici julija v Jugoslaviji. V Beogradu bo nastopila na stadionu Tašmajdan, gostovala pa bo še v Novem Sadu, Subotici, Ljubljani, Opatiji, Reki in Zagrebu. Ansambel, ki šteje 55 plesalk, je zadnja leta z velikim uspehom gostoval v Franciji, Angliji, Holandiji, Belgiji in drugih evropskih kulturnih središčih.

Miklova Zala
na zgodovinskih tleh

Že naslov sam vzbuja v nas zanimanje, večje kot marsikatera druga stvar, in ne le v ožjem krogu, marveč v najširši javnosti južne Koroške, da, celo ne glede na narodno pripadnost. Vsi, mladi in stari, bodisi tega ali onega poklica, že ob samem imenu »Miklova Zala« vzradošeni sprašujejo: kdaj, kje in kako?

Ne bomo vas puščali v nevednosti, vašemu ugibanju hočemo napraviti konec z vestjo: Slovensko prosvetno društvo »Rož« v St. Jakobu bo letos spet uprizo-

Mirko in Zala v zadnji uprizoritvi

rilo Miklovo Zalo na zgodovinskih tleh v Svatnah, da s tem ugodi želji premnogih od blizu in daleč, hkrati pa bo s tem nadaljevalo tradicijo, započeto leta 1951.

Tretjič bodo letos Svatne, rojstna vas legendarne mladenke iz šestnajstega stoletja, prizorišče velikega kulturnega dogajanja in prepričani smo, da se bodo vabilu tamkajšnjih prosvetnih delavcev, kakor doslej, odzvali vsi, ki ljubijo slovensko kulturo, slovensko besedo in slovensko pesem.

Prireditev v slikoviti vasi pod visokimi Karavankami je predvidena za nedeljo, dne 14. avgusta in je režiser Simej Martinjak, katerega ime je tesno povezano z dosedanjimi uprizoritvami Miklove Zale na zgodovinskih tleh, že pričel s svojim delom, da zagotovi vsestranski uspeh veličastnega dogodka. O podrobnostih danes še ne moremo poročati, lahko pa povemo, da so vloge prevzeli stari izkušeni igralci, katerim je Miklova Zala prešla dobesedno v kri in je zato tudi razumljivo, da bodo vložili vse sile za uspešno izvedbo igre. Kako oni živijo s to svojo igro, pričajo njihove besede, izgovorjene v navdušenju ob prvi vesti o zopetni uprizoritvi: Ali res? To je pa res lepo, da jo bomo spet igrali. Seveda bomo sodelovali, saj je to naša najljubša igra!

Na prireditvi vas čakajo še druga vesela in lepa presenečenja, zato si že zdaj zagotovite dan, ko bo v Svatnah spet vseljudo srečanje, ko se bodo valujoče množice zgrinjale na Miklovo travniku, pogreznjenem v tišino poznoletne noči. Torej velja: Na svidenje v Svatnah dne 14. avgusta!

„Narodnostna književnost malega, neosvobojenega naroda ni nacionalistično pisanje, ampak zadeva politične in socialne osvoboditve.“
Anton Slodnjak

Znamenit kulturni dogodek
(Dr. Slodnjak, univ. prof. iz Ljubljane, v Celovcu)

Za uro in pol je na povabilo Slovenske prosvetne zveze napolnila pretekli četrtlet skupina slovenskih in nemških kulturnih delavcev malo predavalnico Delavske zbornice v Celovcu. Pisana družba od svetnika jugoslovanskega veleposlaništva, g. Bravničarja, in dvornega svetnika dr. Rudana, pisatelja prof. Perkoniga pa do slovenskih učiteljev iz Podjune in Roža je nestrpnost čakala na svečani trenutek, ko bo spregovoril veliki slovenski znanstvenik.

Ko se je polegel pozdravni aplavz, je zadonel njegov globoki, kleni bas po ti-

hi dvoranici. (Nameraval je predavati v slovenskem jeziku, vendar je zadelj nekaterih nemških gostov, ki našega jezika ne razumejo, na prošnjo predaval nemško).

Kratko je obrazložil razvoj slovenske književnosti do Cankarja in nato posvetil posebno pozornost Cankarjevi umetnosti.

Slodnjak ni samo profesor in znanstvenik, njegova fiziognomija s tema pridevkoma ni popolna. On je v prvi vrsti velik Slovenec in umetnik.

Mimo njegovih življenjepisnih roma-

Prvič v šolo

okrog Božiča izpolnili šesto leto, pri pouku zaostala. Iz teh razlogov je potem država spremenila datum začetka šolske obveznosti in to v veliko korist in olajšavo šolarjev in v razbremenitev učiteljstvu. Zato naj bi starši nikakor ne stavili zahteve, da se naj sprejme v šolo otrok, ki po zakonu še ni šoloobvezen. Res je seveda, da bo moral ta otrok pozneje obiskovati šolo eno leto dalje. A to nič ne de. Otrok se bo vsaj nekaj naučil in to edino v svojo lastno korist.

Kdor pa je le prepričan, da je njegov otrok zrel za predčasen sprejem v šolo, ima možnost, da se o tem razgovori s pristojnim šolskim upraviteljem. Ta bo podvzel korake, da šolski zdravnik otroka preišče in potrdi otrokovo zrelost. To pa bo storil v zelo zelo redkih slučajih, ker se zaveda, v kakšno nepopravljivo škodo more biti otroku predčasen obisk šole.

Ob koncu še nekaj zelo važnega: načelno mora vsak otrok obiskovati tisto šolo, v katere okoliš spada hiša, v kateri stanuje. Upravitelj te šole je tudi edini pristojen za sprejem otroka v šolo. Kdor želi, da bi otrok obiskoval iz kakršnih koli razlogov kakšno drugo šolo, mora pri pristojni šoli vložiti na okrajni šolski svet utemeljeno prošnjo. Šele ta oblast dovoli, in to samo v res utemeljenih slučajih in navadno tudi samo po pristanku pristojne občine, obisk druge ljudske šole.

V vaseh, katere ležijo blizu mest ali trgov, silijo nekateri starši svoje otroke kaj radi v mestno ljudsko šolo, katera se jim zdi bolj imenitna, kot pristojna domača šola. Starši so prepričani, da so s tem napravili otroku veliko uslugo. V resnici pa je ravno narobe. Za otroka pomeni že vstop v domačo vaško šolo, kjer se snide vsaj z nekaterimi znanci, veliko

nov o Prešernu in Levstiku, mimo njegovih številnih esejističnih literarnih razprav, literarne zgodovine in esejev, ki vsi dihalo zdravo ustvarjalno silo zdravega, v slovenski zemlji zakoreninjenega duha, je vsaka njegova beseda, izgovorjena s katedra ali privatno, živa, življenjska, stvariteljsko usmerjena.

Slovenci imamo Prijatelja, mojstra slovenske besede, oblike in metafore, kadar je šlo za to, da je upodobil in ovrednotil delo kakega slovenskega književnika, a bil je svetovljan s strogim svetovljanskim merilom na naših kranjsko-slovenskih književnih proizvodih.

Slodnjak pa ustvarja zravnano in smelo iz slovenske književne umetniške širine, skrbno raziskuje in uporablja vse, kar je ustvaril v zgodovini slovenski narodni duh, prizanesljivo, a trezno vrednoti in stvariteljsko spaja, dokler ne izlušči iz množice gradiva kontinuitete slovenske kulturne stvariteljske samobitnosti.

Biti raziskovalec in tolmač literature politično mladega naroda in obenem izvrševati naloge mentorja in učitelja, je težaven posel. Slodnjak mu je kos z duhom in z besedo.

V celovškem predavanju je med drugim pravično vzporedil slovensko literaturo z literaturami »gosposkih« narodov. »Socialen, človeško topel in iskren je duh v slovenski literaturi. Naš pisatelj je upodabljal v vseh obdobjih najraje malo življenje malega človeka. Morebiti se zdi to svetovni literaturi nezanimivo, vendar je velike važnosti za majhen, neupoštevani, brezpraven narod.«

Prodorna je bila njegova oznaka Cankarjevega dela. Plastično je rasel pred nami iz predavateljevih besed Cankarjev klanec siromakov preko Ljubljane in dunajskega Ottakringa v širni svet siromakov, in njemu nasproti silni, neusmiljeni svet kapitalistov, svet lepih belih hiš z velikimi okni, prav tako preko Ljubljane, dunajskih palač do pravljinih dvorcev kakega Monte Carla.

Če je bil Cankar v svoji človeški in umetniški biti velik humanist in pošten Slovenec, je Slodnjak, slovenski znanstvenik, prvi poklican, da tolmači slovenskemu narodu in širnemu kulturnemu svetu delo tega velikega slovenskega duha. (Da je to storil v Celovcu v nemškem jeziku, je dokaz več, da slovenski znanstveniki naših dni niso ozki nacionalisti in da v dejanju kažejo, koliko in kako jim je za strpno kulturno in narodno sožitje med narodi.) P. A.

spremembo v njegovem dosedanjem življenju. Poleg tega kmečki otrok navadno še ni tako razgiban, kot mestni, ki ima pač vse drugačne pogoje za zbiranje novih vtisov in pri bogatenju besednega zaklada. Tako sedi potem kmečko dete vse preplašeno poleg povsem neznanih mestnih tovarišev. Če poleg tega še nemškega jezika ne obvlada — in pri naših kmečkih otrocih to nikoli ni slučaj — bo kmalu v zasmeh svojim sovrstnikom. Tako v pouku otrok, ki ni posebno nadarjen, kaj kmalu zaostane: s tem pa tudi izgubi vse veselje do šole. Tudi za učitelja postane tak šolar kaj kmalu veliko breme. Učna snov se jemlje v prvih treh letih izključno iz najožjega otrokovega življenjskega kroga, kot n. pr. domača hiša, hlev, polje, travnik, vrt itd. V mestni šoli pa je ta snov seveda druga, ker je pač tudi otroški svet mestnih otrok drugačen. Zato kmečki otroci, ki začnejo obiskovati mestno ljudsko šolo, le v redkih slučajih dobro napredujejo. Koliko lažje pa bi se jim godilo v domači, vaški šoli.

Če je otrok količkaj nadarjen in ima veselje do učenja, lahko s pričetkom pete šolske stopnje prestopi v meščansko ali glavno šolo v mestu. Sedaj se drugačni okolici in drugim sošolcem kaj lahko privadi; mnogo se je medtem naučil, postal je bolj samozavesten, učitelj na vaški šoli ga je z vso skrbjo in ljubeznijo pripravil na obisk glavne šole. In navadno je potem tako, da so najboljši učenci na glavnih in srednjih šolah prav oni otroci, ki so obiskovali najprej domačo šolo na vasi.

Zato naj si kmečki starši pustijo dati dober nasvet in naj ne trgajo otrok že v otroških letih iz okolice, v kateri so zrasli.

Vzgojitelj

KOLENDAR

Petek, 22. julij: M. Magd.
Sobota, 23. julij: Apolinarij
Nedelja, 24. julij: Kristina
Ponedeljek, 25. julij: Jakob
Torek, 26. julij: Ana
Sreda, 27. julij: Rudolf
Četrtek, 28. julij: Viktor

Št. IIj

Potrti in žalostni smo stali nedavno ob odprtem grobu daleč naokoli znanega domoljuba Janeza Stroja, p. d. Lipejevega očeta v Št. Ilju. Maja letos je še v Logi vesi z drugimi prosvetaši praznoval 50-letnico prosvetnega društva. Veliko prezgodaj je za vedno odšel nad vse skrbi dobri oče in mož ter najboljši prijatelj. Poleg vseh drugih skrbi je bil navdušen čebelar in je z vso ljubeznijo negoval marljive in koristne žuželke. S svojimi izkušnjami je mnogo koristil drugim čebelarjem in tudi drugače se je prizadeval za dobrobit v okolici. Da bi bilo več takih, ki bi tako zelo poznali vrednoto čebelic!

V nagrobnem nagovoru je g. župnik s primernimi besedami orisal njegov značaj. Nato je spregovoril še zastopnik čebelar-skega društva, s katerim je sodeloval in sta si medsebojno pomagala. Govornik je očrtal koristni pomen čebelarstva in lepi značaj človeka, ki se z njim ukvarja. Škoda da le, da govornik svojega poslovilnega govora ni spregovoril v domačem jeziku, kar bi učinkovalo še vse bolj toplo. Med govorom pa je priplavala preko groba čebelica, kakor bi se tudi ona poslavljalala.

Pokojni nam bo ostal v trajnem spominu, žalostni ženi, hčeram in sinovom pa naše srčno sožalje!

Pliberk

Na univerzi v Gradcu je promoviral za doktorja vsega zdravilstva Heinz Herbst, sin lekarnarja v Pliberku.

Lepa gesta obmejnih organov

Karol Pivk iz Libuč se poleg drugega poklicnega dela ukvarja tudi s čebelarstvom. Letošnje prvo polletje je bilo za to vrsto živalic neugodno, vendar vestni čebelarji so posvečali potrebno skrb, da so jim ohranili obstanek. Zanimanje in ljubezen do te stroke čebelarjev ne zapusti in se tolažijo, če letos uspeh s čebelarstvom ni dober, bo pa prihodnje leto.

V poletju vozijo čebelarji svoje čebele na planine in tako je preskrbel svoje čebele z višinsko pašo na področju Pece tudi zgoraj imenovani čebelar. Nekega dne minulega tedna pa se je en panj odločil za pozen roj. Truma čebel z matico je zapustila svoje staro domovanje in zletela na prosto. Toda tisti hip so pričele padati dežne kaplje in tega čebele ne prenesejo ter se je ves roj skrivil v gošči in bržkone poiskal zaščito med gostim vejevjem. Tako je pač bilo, da čebelar roj ni našel in ga je smatral za izgubljenega. Toda drugi dan, ko je spet prisijalo sonce, so dekleta, ki so delala tik za državno mejo, ker čebelnjak se nahaja nedaleč tostran meje, naenkrat zaslišala brnenje v zraku. Zapazile so roj čebel, ki je prihitel preko meje na jugoslovansko stran in se je napolnil naravnost k bližnjemu kmetu, ki ima tudi čebelnjak, kjer se je brez oklevanja naselil v praznem panju. Ta dogodek je zaznal libuški čebelar ter se je po-

Motorizirani Celovec

Po podatkih župana Grafa ob priložnosti pregleda nove beljaške ceste je motorizacija v Celovcu v zadnjem desetletju silno narasla. V sredini leta 1946 je bilo v Celovcu 547 osebnih avtomobilov, 352 tovornih avtomobilov, 8 prikolic, 15 vlačilnih strojev, 31 specialnih vozil, 1 omnibus, 263 motornih koles in 32 motornih koles s priklopnimi vozili. V zadnjem času je motorizacija v Celovcu skokoma narasla. Dne 30. junija letos je bilo registriranih 2327 osebnih avtomobilov, 962 tovornih avtomobilov, 345 prikolic, 122 vlačilnih strojev, 81 specialnih vozil, 16 omnibusov, 3254 motornih koles, med temi 1582 nad 125 ccm. Samo v zadnjem polletju je bilo v Celovcu na novo prijavljenih 706 motornih vozil.

Po naši zemlji**Marljiva dejavnost v občini Borovlje**

Na zadnji seji mestnega občinskega odbora so obravnavali vrsto koristnih vprašanj za mestno občino Borovlje, ki se deloma že uresničujejo. Gradbeni referent je povedal, da bo cesta Struga-Kapla kmalu končana in izročena prometu. Kmalu bodo tudi končana cestna gradbena dela pred mestnim uradom in okoli cerkve. Gasilski dom so prekrili in vgradili nova velika vrata, v notranjosti pa so uredili odgovarjajoč prostor za šolanje. Za pospeševanje tujskega prometa so postavili na mestnem področju več novih klopi, ki naj služijo ugodnosti tujcem, pa tudi domačinom. V strokovni šoli so opremili nov učni prostor.

Prav tako napredujejo tudi vodovodna gradbena dela. Za izgraditev vodovodnega omrežja sta država in dežela prispevali znaten znesek, vendar bo v ta na-

Sveče

Minuli teden v četrtek smo ob številni udeležbi žalnih gostov spremili Simena Ferčnika, bivšega fužinskega delavca, k zadnjemu počitku. Pokojni Simen je dosegel starost 75 let in je umrl po kratki mučni bolezni. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je tudi pokazala številna udeležba pri pogrebnih svečanostih. Saj je bil pokojni tudi značaj, ki ni klonil, kadar je šlo za pravice našega življa na Koroškem. Zaradi tega je moral prestati tudi marsikatero nepriliko. Leta 1909 je bil ustanovitelj slovenskega prosvetnega društva »Kočna« v Svečah, kjer je marljivo sodeloval in bil tudi predsednik. Tudi kot občinski odbornik se je odločno zavzemal za koristi svojega ljudstva ter je med

men potrebnih kakih 8 milijonov šilingov. Omrežje obsega kraje Borovlje, Podljubelj, Podgoro, Goriče, Kožentavro, Resnico in Medborovnico. Računajo, da bodo gradbena dela tega obsežnega projekta končana v kakih štirih letih. Sodobno in okusno nameravajo izgraditi in komfortno opremiti tudi mestni kino, za kar znaša proračun 250.000 šilingov. Potreben denar imajo deloma že na razpolago. Nadalje nameravajo graditi južno od šole stanovanjsko hišo za šest družin ter internat za gojence strokovne šole.

Nedavno je bil sestanek interesentov za gradnjo vozovne poti preko Šajde, ki bi bila velikega pomena ne samo za občini Sele in Bela, temveč tudi za Borovlje, Medborovnico, Šmarjeto v Rožu in Zelezno Kaplo. O tem zborovanju je poročal župan in dejal, da prebivalstvo željno pričakuje uresničitve projekta.

drugim ob obnovitvi šole v Svečah zahteval tudi dvojezični napis.

Ob odprtem grobu se je društvo odložilo pokojnemu s tem, da mu je poklonilo kot zadnji pozdrav lep venec. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter ter spregovoril besede zahvale za njegovo prizadevanje ter v imenu Zveze prav tako položil venec. Na domu in na pokopališču je pokojnemu Šimenu Ferčniku zapel mešani zbor žalostinke v slovo. Naj si pokojni mirno spočije v domači zemlji, ki jo je toliko ljubil, ženi in bratu pa naše srčno sožalje!

Rute pri Podgorjah

Tragična prometna nesreča se je v noči minule nedelje primerila v Srejah pri Št. Jakobu v Rožu. Mladi kmet Tone Dornčevšek, sin zavedne slovenske družine p. d. Zwitterjeve na Rutah pri Podgorjah, se je peljal z motornim kolesom v smeri iz Reke v Podgorje. Na spremnem sedelcu ga je spremljal enainvajsetletni pekar Ernst Plišek. Na ovinku pri Srejah je tresčil z motorjem v hruško ob cesti. Suneč je bil tako silen, da je oba vrglo kakih šest metrov čez cestno brežino. Dornčevšek je utrpel prelom lobanje ter je obležal na mestu mrtev, sovožar pa je z dobil pretres možganov. Ob tako bridkem udarcu velja težko prizadeti družini globoko sožalje vseh bližnjih in daljnjih znancev.

Komu naj koristi kaj takega?

pevskega zbora, Fantov na vasi, pevskega zbora CMD, folklorne skupine, Glasbene Maticice, Gorenjskega kvarteta in drugih. In vse to naj bi bilo izraz nedelavnosti? Nadalje jih vprašujejo, če sta bili izraz nedelavnosti tudi mogočni uprizoritvi »Miklovo Zale na zgodovinskih tleh«, kakršnih v zgodovini slovenskega kulturnega udejstvovanja na Koroškem še ne pomnimo. In gostovanja domačega društva z Miklovo Zalo v ljubljanski Operi, na Jesenicah in v Trstu? Dejstva govorijo dovolj jasno, kdor pa kljub temu zlonamerno govori o nedelavnem društvu, tisti pri tem gotovo ne more imeti poštenega namena.

Isto velja tudi za »Pomladni dan« Cirila Kosmača, ki si ga v Tedniku (kvalifikacija si pišejo dotični sami s svojim početjem!) drznejo imenovati »moralno umazanijo«, medtem ko so mu v Jugoslaviji priznali najvišjo republiško in prvo državno nagrado. »Le čevlje naj sodi kopitar«, pa tudi kulturnih kritik ni lahko pisati, kakor tudi ni najbolj enostavna sodba o bolj ali manj »umazani družbi«, posebno, če ni vsakomur dano, da bi si s pomočjo drugih uredil najbolj moderno in z vsem komfortom opremljeno kopalnico.

Tokrat poročajo iz Št. Jakoba o novi maši, ki jo je preteklo nedeljo imel pred poslopjem Narodne šole v Št. Petru do-

Celovec

Gostilna »Salzburgerhof« v Lidmanskyy-gasse 43 v spretnih rokah

Obisk v imenovani gostilni napravi na gošta nedvomno najboljši vtis. Prenovljena notranost gostinskih prostorov je okusna, lahko bi rekel simpatična. Z vsem komfortom je opremljena, toda neprisljenim, in lepi lokali vzbujajo občutek prijetne domačnosti. Čeprav so oprema in tudi dekoracije zelo pestre, predstavlja vsa celota harmonično enoto. Dekorativna dela je izdelal akademični slikar M. Kos. Gostilničarska dvojica, A. in W. Gregorčič pa skrbita za telesni dobrobit številnih gostov, med temi tudi mnogih tujcev, zares prvovrstno. Pijače so odlično negovane in so na izbiro specialitete vseh vrst.

Posebnost obrata pa pomeni kuhinja s svojim precej rejenim kuharjem Karlom, ki si je prisvojil kuharsko umetnost v jugoslovanskih kuhinjah in je bil tudi znani kuhar v restavraciji »Sestica« v Ljubljani. Na mah postreže gostom z iskanimi, na orientalski način pripravljenimi specialitetami, kakor z različni, čevapčiči itd. Ta kuhinja predstavlja originalno balkansko kuhinjo z vsemi zaželjenimi posebnostmi. Številni domači in tuji gostje se pohvalno izražajo in občudujejo poleg tega njegovo izvežbano in gostoljubno serviranje, kar je pripisati tudi dejstvu, da je bil nekdanji filmski igralec, med drugim tudi v folklorni »Dalmatinski svatbi«. Kot končni poklic pa si je izbral kuharsko umetnost, kamor ga je vleklo in kjer se izkazuje kot zelo sposobna sila.

V gostilni so na razpolago tudi tujske sobe, kjer se lahko udobno prenočuje.

Meseca avgusta pa se bo vsakdo lahko tudi na velesjemu prepričal o izbornem obratu Gregorčičevega gostinstva, o specialitetah v jedaci in pijači v njegovem lastnem paviljonu.

Loga ves

Le redko kdaj se oglasimo in to še po navadi kadar žalujemo po kom, ki smo ga izgubili iz naših vrst. Danes pa hočemo na kratko poročati o veselem dogodku, ki smo ga proslavljali 13. julija tega leta.

Naš in prav zares naš, hočemo poudariti, Noltej Černic, ki ga poznajo v mnogih predelih na Koroškem, kjer prebivajo naši ljudje, je praznoval svoj šestdeseti rojstni dan. Ni čuda, da so se ta večer zbrali domači pevci na njegovem lepem domu ob obali jezera. Svojem dolgoletnemu sopevcu so iz dna srca zapeli: »Zadoni mu...« In kaj kmalu se je pod njegovim krovom razvila sproščena prisrčna družabnost in pesem za pesmijo je donela v tiho noč čez jezersko gladino. Vmes so bili vsi deležni dobre in gostoljubne postrežbe in šele v rani jutranji uri so se zvesti prijatelji razhajali.

Naš Noltej, v vseh naših organizacijah aktiven predstavnik našega življa med Dravo in jezerom, je dopolnil svoj 60. rojstni dan. K njegovemu jubileju ponavljamo že izraženo željo ter mu čestitamo in kličemo: »Na mnoga, mnoga leta!«

mačin Mihi Krištof. Na predvečer je bil pod starodavno vaško lipo v Št. Jakobu slovesni sprejem novomašnika in ne moremo razumeti, da župan ob tej priložnosti ni smatral za potrebno, da bi kot predstavnik pretežno slovenske občine poleg svojega nemškega nagovora spregovoril tudi v slovenskem jeziku. Mnenja smo, da imajo občani slovenske narodnosti vso pravico do tega, zato odločno zahtevajo, da bodo predstavniki občine tudi javno in v dejanjih priznavali enakopravnost obeh deželnih jezikov, kakor je zajamčena v državni pogodbi.

Glede primicije same pa se šentjakobčani sprašujejo, če je bilo res potrebno, cerkveno manifestacijo izrabiti v neverkvene in neverske namene. Kajti kot kaj drugega ni mogoče smatrati slavnostne pridige, v kateri je hodiški župnik Kasl v obliki političnega zborovanja napadal in obsojal tisti del časopisja, ki razume svobodo tiska pač v svobodno-širokem smislu, ne pa v ozkosrčnem klerikalno-konservativnem duhu. Nekoliko čudno se je zdelo domačinom tudi dejstvo, da je bilo ob tej priložnosti po stari tradiciji mnogo streljanja in je igrala godba (dobili so jo celo iz Št. Vida), medtem ko pri pranganjih nočejo več upoštevati starih navad in volje odnosno želje ljudstva. Očitno velja tudi tukaj dvojna mera.

Lev Nikolajevič Tolstoj:

D • V • A T • R • G • O • V • C • A

Neki trgovec je šel na pot in shranil vso železnino, ki jo je imel v svoji trgovini, pri nekem bogatem trgovcu. Ko se je vrnil s poti, je prišel k njemu in ga prosil, naj mu njegovo železnino vrne.

»S tvojo železnino se je pripetila nesreča.«

»Kakšna?«

»Shranil sem jo v klet. Tam so pa miši

Siromašni trgovec pa je odvrnil:

»Da, da, videl sem ga. Takoj ko sem se sinoči poslovil pri tebi, sem videl, kako je priletel jastreb, se spustil naravnost na tvojega sina, ga pograbil in ga odnesel.«
Bogataš se je razjezil in srdito zakričal:
»Da te le ni sram, da se mi tako posme-huješ! Je mar sploh mogoče, da bi jastreb odnesel otroka?«

»Ne, ne posmehujem se ti. Prav nič ni čudno, da jastreb odnese otroka, če miši lahko pojedjo toliko železa. Vse se zgodi, prijatelj moj...«

Tedaj pa je dejal bogataš:

»Niso miši pojedle tvojega železa, jaz sem ga prodal in povrnil ti bom dvojno.«
»Če je tako, tedaj tudi jastreb ni odnesel tvojega sina. Vrnili ti ga bom.«

UGANKE

Baba hodi v zelen log,
ima zobe, a nima nog,
kjer jih preveč skupaj raste,
jih na tla podira hraste.

(Zaza)

Pod zemljo rije
pa ni krt.
Na vsakem koraku
srečuje ga smrt.

(Rudar)

Na glavi čepi, ušesa varuje,
kadar piha veter najhuje.
Ko pa sonce posije,
se vsakdo odkrije.

(Kapa)

Škarje imam, pa nisem krojač;
ponočniak sem, pa ne zapravljajč;
drugi pravijo: le naprej!
jaz: le nazaj! Kdo sem, povej!

(Rak)

Nekaj denarja dam zanj,
pogledam se vanj,
pa mi pokaže obraz,
kakršnega imam jaz.

(Ogledalo)

Fran Milčinski: Strah v koruzi

Butalcem se je obetala dobra letina. Na njivi je stala turščica, mogočna je bila kakor hrastova gošča, na steblih so rumeneli storži, vsak storž je bil za dva. Zadolgo so kimali Butalci: »Znamo pa, znamo!« In so modro dostavili: »Da nam le toča ne bi prišla nad koruzo ali medved! Ali pa skušnjava! Tudi skušnjava je grdo škodljiva stvar.«

Pa je bil vroč dan in je zapazil čuvaj: koruza se čudno giblje — zdaj v teh vrhah, zdaj v onih — nekaj se motovili v koruzi!

Stopil je in iskal može. — Može so bistro gledali, majali so košate glave; župan pa je del: »Toča to ni, medved tudi ne; točo in medveda čutiš in vidiš druga-

če. Nekaj pa je vendarle in nam lahko prinese ogromno škodo. Može, kaj vam pravim — to je skušnjava! Ne vidiš, ne čutiš je, potem pa je prepozno. Čuvaj, nič ne odlašaj, odpri buklo, ki se jim pravi »Kolomon« in prični brati litanije!«

Čuvaj je pričel, vsi so mu odgovarjali.

Mimo je prišel popoten človek iz drugega kraja. Videl je in postal, postal je, poslušal in gledal. In ko je razumel, je z dlanjo udaril ob dlan in zakričal: »Hej, hej!« Pa je iz koruze švignil zajec in jo ubrisal proti gozdu.

Može so zijali, potem so se zahvalili popotnemu človeku in so dejali: »Pošast! Kdo bi si mislil, da je za tako reč 'Hej, hej!' boljši kakor našega čuvaja Kolomon!«

ŽABE

V luži na koncu vasi je živel vse polno žab. Nekega dne je nastal v vasi požar. Slamnate strehe so bile v plamenih, črni oblaki dima so se vrtinčili pod nebo. Tedaj je majhna žaba začela obupno sklepati roke: »Moj bog! Moj bog!«

»Kaj vzdihuješ,« so spraševale druge žabe.

»Mar ne vidite, vas gori!« je odgovorila.

»Kaj nam to mar?« so se čudile. »Sredi luže nam ogenj nič ne more.«

Prva žaba je razložila: »Kar počakajte! Brž bodo tu vaščani z vedri in vedricami, da bi gasili. In z vodo bodo tudi nas zajeli in gasili z nami. Zato jokam.«

»Prav imaš,« so potrdile ostale žabe in z njo vred zavekale: »Vzel nas bo vrag!«

Poslej žabe vedno tako kvakajo.

I. Krilov: Volk in žerjav

Da volk je lakomen, drži: ko žre in plen požira, kosti nič ne izbira. Zato se mu nekoč nevarna stvar zgodi: s kostjo se skoraj je zadavil. Ni zmogel sape ne za vzdih ne krik; adijo lepi svet, si misli volk-krvnik. Na srečo se žerjav je tam pojavil. Nekako z znaki volk ga zvati je začel in prosil, naj bi ga otel. Žerjav globoko vtaknil

je volku v žrelo kljun in stežka mu izmaknil

iz grla kost, proseč, pač naj ga nagradi.

»Norčuješ se!« volk podli zarenči.

»Plačilo? lej ga no — dobrot

je zmerom pač sirota!

To, da svoj dolgi kljun in trapasto glavo

si celo iz žrela vzel, to tebi kar tako!

Prijatelj moj, izgini,

in glej, da se nikdar ne kažeš mi v bližini!«

Lena žena

Bila je neka lena žena. Mož jo je prosil za srajco, da bi se preoblekel, a mu je ni dala. — »Tako torej, žena, nočeš mi dati srajce, da bi se preoblekel?« ji je rekel mož, »uši me bodo pojedle!« — »Oh, kako naj ti dam srajco, mož, ko pa nimam srajce niti za tebe niti za sebe,« mu je odgovorila. »Joj, žena, zakaj nimaš?« je vprašal mož. »Kakor imajo vse druge žene, tako moraš imeti tudi ti!« — »Pojdi no, mož, pojdi,« mu je odvrnila žena, »zakaj si tak bedak? Joj, kdaj pa imam čas, da bi tkala platno in ga be-

lila ter ti šivala srajce? Saj ne vem, kateri dan naj delam. Vsak dan imam delo: v ponedeljek si mesim postno zeljno pogáč, v torek potolek, v sredo bomo vezali za gredo, četrtek je nevrtek, v petek si umivam glavo, v soboto grem na semenj, v nedeljo pa s sedim pri vratih. Gospodar, to so dnevi tedna, zdaj pa mi povej, kateri dan naj ti tkem platno, da bi ti naredila srajco, ko pa nimam nobenega prostega dne; če hočeš ali nočeš, boš hodil brez srajce.«

Ivan Potrč: NA KMETIH

Druge krati, ko ne bi bilo prepira in ženskega joka, a tudi ne tega zapovedujočega Rudlovega glasu, ki se je znenada od nekod vzel in je hotel zdaj vse po svoji glavi napraviti, druge krati, ko ne bi bilo teh in takih vpraševanj, bi mirno povedal, da pojdem, da sva se že z materjo tako ali tako dogovorila, in nazadnje bi lahko tudi povedal, da bom odšel zavoljo Strafele; napravil bi se kratkomalo po Rudlovi pameti, Toplečka mi je lahko bila navsezadnje deveta skrb. Ali vse to — to sem čutil vedno huje — se ob takem in po takem kmetovem povpraševanju ni moglo več zgoditi. Vedno bolj sem čutil stol pod sabo, v glavi pa nekakšno trmo, da se za nič na svetu ne premaknem s stola, zdaj že ne. Čutil sem, kako je kmet je čakal, kaj bom povedal, ali bom poki-mal in ali se bo zgodilo po njegovem, za-tem pa sem na vratih kamre zagledal Tuniko, za njo pa glavi obeh Rudlovih deklinc.

preden pa sem izpil in lahko kaj povedal, se je kolo samo zasukalo — obrnila ga je za ta večer Toplečka. Dvignila se je, nisem je še videl takšne, s tako divjim in pisanim pogledom, tako napeto zravnan-na, da ji je trebuh kar zaplal, ko je tudi ona ta večer svoje povedala.

»Tako zdaj, tako?« je začela. »Počakaj, da vama bom jaz svoje rekla. Misli si ti, kar hočeš, tudi da sem zato na svetu, da bodo vedno drugi z mano opletali. Vem, za kakšno me imate, za noro — pa saj sem tudi bila, drugače se ne bi pustila prignati na ta prekleti breg, toda do konca življenja ne mislim biti več nora. Zato, zato bom živela poslej tako, kakor bo meni gónilo; tisti bodo pri hiši, s katerimi si bom lahko na kmetiji pomagala.«

Mislila je name; pogrelo me je in hladno spreletelo — tudi če bi hotel, po-slej ne bi več mogel vstati s stola, preveč je bilo.

»Komur pa ni kaj prav, lahko gre.« Malo je počakala, zatem pa povedala do kraja. »Tudi vas nobenega nisem klicala na posvet,« — to je letelo na Rudla in na sestrano — »nikar se ne bojta, da ne bi znala pojesti, kar si bom pripravila.«

To je rekla, odšla prek izbe in sedla na ogal pri peči, tako da je imela celo izbo na očeh. Prekrižala je roke in zdaj — to se je videlo — samo še čakala, da še žlah-ta svoje stori; njej ni bilo potrebno ni-

kamor v noč, bila je pod svojo streho; lahko da se je prvič, odkar je prišla pod njo, tega do kraja zavedala. Kazalo je, da jo je žlahta razumela.

To pa še ni bilo vse, ženska je še nekaj povprašala.

»Kaj pa Gečevka? Ali se ne bo v drugo možila?«

Nastala je tihoča, ki pa je terjala od-govor. Toplečka je gledala po izbi, dru-gega za drugim prebadala z očmi — in čakala.

»Dà, ona se bo,« — Rudl je kómaj ko-maj spravil iz sebe — »zavoljo maličkkih otrok.«

»Tak jaz pa naj samo še na grob ča-kam? Kaj?«

Znova je vse, drugega za drugim pre-bodla in čakala.

Prvo je pognalo pokonci sestranu.

»Tàk saj, resnica je, nismo se motili! Saj, to si ti, samo ti si lahko takšna, groz-na! Rudl, kaj še sediš in čakaš? Gremo!«

Kaj je resnica in zakaj se niso motili — gotovo se je vse to tikalo žlahte — tega sestranu ni povedala. V izbo sta prišli obe njeni deklinci in sestrana znenada ni mogle vsega do kraja povedati. Tudi Rudl je vstal, bil pa je takšen, ko da bi mu To-plečka vse veselje pobrala: znenada ni nič več vpraševal, poiskal je klobuk, nekaj preklel, zatem pa rekel:

»Kaj takega pod domačo streho...? Zefa, se bomo že še pomenili! Lahko noč.«

Toplečka ni na to nič rekla. Toda zu-naj je začela znenada vpiti Hana. Ko ne-umna je začela vpiti, naj jo botrica, se-strana, za božjo voljo počakajo, da pojde z njimi in da nima več kaj iskati doma.

»Uh, takšna mati! Kaj sva dočakali, me ubogi siroti...?«

Pritekla je v hišo po Tuniko, ali Tunika ni hotela nikamor, samo zajokala je.

»Pojdite, vsi pojdite!« nas je gonila zne-nada Toplečka, ne da bi se kam premak-nila s svojega ogla.

Odnoslo me je iz izbe. V prikletu sem slišal še zadnje Hanikine kletvice, ko je odhajala skozi ogrado za Rudlovimi, zatem pa sem začutil nekoga za sabo. Ozrl sem se in zagledal Tuniko. Brisala si je oči, potem me je vprašala:

»Južek, saj ne pojdeš? Prosim te,« je poporosila, »nikar ne hodi! Tako me je strah...«

Stala je vsa nesrečna pred mano, takšna, kakršne nisem še nikoli videl; in še danes ne vem, kaj mi je branilo, da je nisem pri-jel in si jo stisnil nase. Tako bi se lahko to noč vse drugače obrnilo, kakor se potem je. A nekaj mi je branilo. Vsa je drgetala, oči so se ji nemirno svetile, sam strah in sama prošnja jih je bila. Ali sem se bal Toplečke v izbi za pečjo, ali pa sem mi-slil, da je žalosten dan, pa bi ne bilo prav,

Zdravilne rastline

Rozga

Rozgo imenujemo tudi trebuhovka, zlatnica, zlata palica, poganska trava, latinsko *Solidago virgo aurea* in nemško Goldrute.

Rastlina je 20 do 100 cm visoka in spada v družino košaric. Ima poševno, grčavo, kratko, z mnogimi, nistastimi koreninami poraslo, vztrajno koreniko in okroglo progasto zgoraj navadno kratkodlakavo, spodaj škrlatnordečo, rjavo ali vijoličasto steblo, ki se latasto razraščča. Goli ali le malo dlakavi listi so premenjalni, napiljeni, spodnji suličasopodolgovati,

zgornji sedeči in celorobi. Rumeni cveti tvorijo prijetno dišeče koške, ki se združujejo v ovršno, grozdasto ali latasto razcvetje.

Rozga, ki cvete od julija do oktobra, raste po sončnih, peščenih krajih, po suhih gorskih pašnikih in redkih gozdovih. Nabiramo vso rastlino takrat, ko cvete.

Ker vsebuje saponin, vpliva zlasti na izločanje seča, zato jo uporabljamo predvsem pri obolenju ledvic in mehurja (tudi pri kamnih). Prav tako pa tudi pri oparnosti, vodenici, rumenici, revmi in protinu. V domačem zdravilstvu priporočajo rozgo še pri driski, katarju pljuča in sapnika, pri kašlju in skrofulozi.

Za zdravilo pripravljamo čaj (10 gr posušene rastline na skodelico vode), ki ga dajemo bolniku po 2 do 3 skodelice na dan. Zunanje rabimo vodo, v kateri smo kuhali rozgo, za grgranje pri vnetju in obolenju ust in grla, pa tudi za umivanje ran, spuščajev, čirov in oteklin. Sveže liste, ki smo jih zmečkali, polagamo na gnojne rane in čire. Krvaveče rane in rane, ki se nerade celijo, potresamo s praškom iz posušene rozge.

*

Stanje nas bolj utruja kot hoja. Kajti, ko hodimo, vsaka noga počiva nekaj časa, če pa stojimo, ne počiva nobena. Zato je stanje in čakanje utrudljivo in dela človeka nestrpnega in nervoznega.

če bi se je dotaknil. Tako je potem bilo vse, kar sem storil, to, da sem bolj izjekljal ko poveljal:

»Le pojdi spat, Tunika, ne grem, nocoj gotovo še ne. Kaj se toliko bojiš, Tunika?«

Videl sem, kako je vsa hvaležna stala pred mano, znenada pa me naglo prijel za roko, mi jo stisnila, obenem pa se tudi že obrnila in odhitela v kuhinjo, po stopnicah — v hiško.

Odšel sem v zadnjo hiško, a preden sem se začel razpravljati, odvezoval sem si predpasnik, me je Zefa poklicala glasno, da se je lahko slišalo po vsem hramu, tudi do Tunike ali do zgornje hiške.

»Južek, pridi, pa si še vzemi, saj nisi nič večerjal, še pijače nisi spil!«

Oglasil sem se, v resnici me je žejalo, in odšel. Spil sem, a ko mi je rekla, naj sédem, sem tudi sédel. Tako sem začel še enkrat pobirati ostanke z mize, lakota se je oglasila sama od sebe. In čeprav sem sédel s hrbtom proti peči in proti vratom, sem vedel za vse, za vsako reč, kar je delala in kar je še postorila. Odšla je pred prikletni prag, se čez čas vrnila, zapahnila in zaklenila vrata, odšla v kuhinjo, poklicala Tuniko, če spi; zatem je prišla v izbo, sedla na klop pri mizi, si nalila in izpila kozarec in tudi mene silila; zatem je odšla k peči in sem začutil, kako se je začela za mojim hrbtom razpravljati. Slišal sem, kako je sedla in se sezula. Poteg-

Brez kleti ne more shajati nobeno kmečko gospodarstvo, pa tudi navadno mestno ali podeželsko stanovanje je pomanjkljivo, če nima vsaj nekoliko kleti. Kleti so shrambe s kolikor mogoče enakomerno toplino skozi vse leto: pozimi tople ali vsaj zavarovane pred zmrzovanjem, poleti pa kar mogoče hladne.

Klet je shramba, ni delovni prostor. Vanjo pridemo le takrat, kadar kaj shranjujemo, ali kadar pridemo po stvari, ki so v kleti shranjene. Metle in smetišnice takrat navadno nimamo s seboj in tudi mudi se nam. Zato kleti malokje sproti čistijo, pospravljajo in zračijo.

Zdajle na poletje so kleti skoraj prazne, lanskega sadja je že zdavnaj zmanjkalo, krompir smo posadili, na kisllo zelje smo pozabili, ker je solate dovolj, in tudi na ostanke raznih zimnic. Marsikje so tudi že poslednji sod postavili na glavo. Zdaj v kleti nimamo kaj iskati...

Ali res ne? Prav nasprotno! Zdajle poleti si moramo vzeti čas, da vsaj enkrat v letu tudi klet temeljito počistimo. Res je to umazano in neprijetno delo — a potrebno! O tem se bomo prepričali, ko ga bomo opravili.

Najprej bomo odstranili vse ostanke živil, ki smo jih lani shranili, a jih nismo porabili. Iz kadi za zelje zaudarja, ker smo ostanek zelja ali repe pustili v njej. Iz zaboja raste lanskega redkvice ali korenjček. Na policah je še nekaj gnilih jabolk. Vse to in še marsikaj sodi na gnoj ali na kompostni kup ali kamor koli — le v klet gotovo ne več! Tudi med krompirjem je mnogo nagnitega, posušene in neuporabnega drobiža. Preberimo ga in potrgajmo pri tem tudi cime gomoljem, ki jih bomo

shranili še za naprej. Gospodinje naj skrbno pregledajo tudi lani vkuhano in konservirano sadje v kozarcih, marsikaj bo treba zavreči in posodo očistiti.

V kleti zaudarja po trohnohi. Saj ni čudno: polna je gajbic in zabojev, polic in ogrodi, kar vse začenja v vlažnem zraku trohneti. Znesimo vse to ven, najprej na sonce, da se presuši, nato pa shranimo čez poletje na podstrešju ali kjer koli na suhem.

Ven iz kleti, na zrak spravimo tudi vso prazno posodo. Kadi od zelja in repe najprej izplaknimo in očistimo ostanke, ki so se prijel na steno, nato jih oribajmo s sodno vodo, prav tako tudi vse deske, stiskalnice in kamenje, ki jih uporabljamo pri obtežitvi kadi. Enako je potrebna temeljitega očiščenja posoda, ki jo uporabljamo v kletih za pijačo: morda smo pozabili kakšen sod umiti, ko je nehala teči iz njega? Droži so se prisušile in bomo imeli dosti dela, da bomo sod temeljito oprali. Treba bo naliti vanj vode in pustiti nekaj časa, da se nesnaga odmoči in šele nato ga umijemo. Tudi vse druge priprave dobro umijemo in osušimo, prav tako tudi umite sode in kadi pustimo toliko časa zunaj, da se bodo zares dobro osušili. Šele potem smemo spraviti sode nazaj v klet, jih tam požveplamo in zabijemo, a odprto posodo raje shranimo zunaj v suhem prostoru do jeseni, ko jo bomo spet potrebovali.

Ko smo klet izpraznili vsega razen zabojev s prebranim krompirjem in sodov, v katerih je še mokrota, vzamemo metlo v roke in temeljito ometimo strop, stene in pod. Lep kup smeti in nesnage bomo nametli skupaj! Našli bomo pri tem tudi kakšno podganje gnezdo in

morda tudi luknjo, od koder prihajajo podgane v klet. Seveda jih bomo zalili s cementom, podganam pa nastavili past in strupa. Če ima klet okna, jih bomo odprli, šipe umili, na novo ustavili ubite, morda prebarvali tudi okovje in les. Če ima pa klet samo lino namesto oken, vsaj to odmašimo, da se bo klet lahko zračila. Tudi kletna vrata so morda potrebna popravila ali vsaj ključavnice. Popravimo jih sedaj, ko ni škode, če je klet kakšen dan odprta. Popravimo sedajle poleti, ko je dovolj svetlo, tudi električno napeljavo v kleti, če je kaj pokvarjena. Če klet nima odtoka za vodo, napravimo ga, če je le mogoče.

Pravočasno poskrbimo tudi za popravilo ali izmenjavo gajbic in zabojev, kletnih ogrodi in polic, ki so trhle in ne bodo več za rabo. Kar je pa še dobrega, shranimo do jeseni na suhem.

In če je treba v kak sod ali kad vstaviti novo dogo ali dno, ne odlašajmo do jeseni, ko bi posodo že potrebovali!

Ob suhih, posebno pa ob vetrovnih dneh, puščajmo poleti kletna okna in vrata odprta, da se bodo kleti tudi same dobro presušile. Prav tako vse kleti za živila čez poletje tudi prebelimo, da bo prihodnjo zimo ostala hrana v njih zdrava, da ne bo gnila in plesnela.

T. B.

K prozorni obleki rabimo primerno perilo!

Čas da hodimo samo v lahkih poletnih oblačilih, je tu.

Marsikatera od žen in deklet ima za poletne mesece prav tanko svilenno obleko ali bluzo iz prozornega blaga. S tako obleko ste zelo zadovoljne, ker je za vroče poletne dni zelo prikladna, hladna in je končno tudi lepa. Toda, ste že kdaj na cesti opazovali dekleta, kako neprijetno je gledati skozi prozorno obleko ali bluzo neurejeno spodnje perilo, prekratko kombinžo, ob straneh raztegnjeno, morda celo ne ravno lepo oprano in slabo zlikano ali celo raztrgano. In kar je najhuje, na ramenih se križa cel ducat naramnic, ki silijo vsaka v svojo stran. Ste že razmišljale o tem, da je treba pod prozorno obleko ali bluzo nositi kar se da lepo perilo?

V takem primeru je namreč perilo sestavni del obleke. Ako si hkrati z nabavo prozorne obleke ne morete nabaviti tudi ustrežajočega lepega perila, potem je bolje, da si kupite kaj manj zahtevnega. Skušajte imeti vsaj tisto perilo, ki ga imate, kolikor toliko v redu, da ne boste videti v prozorni obleki z neurejenim perilom do skrajnosti zanemarjene. Za pod prozorne obleke je najbolje nositi preprosto, toda čedno sešito perilo, v barvi pa mora seveda ustrezati obleki. Nikakor pa ni priporočljivo perilo iz trikoja, ker le-to nerado obdrži prvotno obliko.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Neprijetne posledice preobčutljivosti organizma

Preobčutljivost organizma za različne snovi imenujemo tudi alergija. Vedeti moramo, da skoraj ni snovi, proti katerim človek ne bi mogel postati preveč občutljiv. So pa tudi snovi, ki pogosteje povzročajo preobčutljivost, kakor na primer razne dišave in zdravila, dalje raki, jagode, razne vrste sira in jajca. Posledice so lahko zelo različne: koprivnica ali urtikarija, astma, neke vrste migrena in druge.

Pri alergičnih pojavih je značilno tudi to, da lahko že najmanjša količina snovi, za katero smo preobčutljivi, povzroči take pojave. Niti ni treba, da te snovi pojemo, marveč lahko tudi zadostuje, če jih namažemo samo na kožo, da pridemo v stik z njimi, da njihov vonj samo vdihamo. Na koži obraza in telesa lahko nastanejo alergični pojavi na dva načina:

Koža lahko postane preobčutljiva zato, ker je prišla s hrano ali zdravili v organizem snov, za katero smo preobčutljivi. Če so ti pojavi močnejši, če trajajo dalje časa in če so pogostejši, tedaj se je treba

obrniti na zdravnika, ki bo ugotovil, za katero snov smo preobčutljivi, da se je bomo ogibali. Alergična obolenja lahko v glavnem preprečimo, če se pravočasno obrnemo na zdravnika, brž ko nastanejo spremembe, tudi če so na videz nepomembne.

Drugi način je neposredni vpliv snovi, za katere smo preobčutljivi, na kožo obraza ali telesa. Pri tem često zadostuje, da se umijemo z milom ali namažemo s kremo, da uporabimo barvo za lase ali kako dišavo itd. Znova je treba poudariti, da je lahko človek v začetku preobčutljiv samo za določeno snov, pozneje pa lahko postane preobčutljiv tudi za snov, ki jo je prej dolga leta in neštokrat uporabljal. Tudi v tem primeru lahko nastane obolenje na različne načine, bodisi v obliki sprememb na koži, glavobola, naduhe, motenj v prebavilih in podobno.

Naj bo že kakor koli, zmeraj je priporočljivo zateči se k zdravniku, ki te pojave navadno kaj hitro odstrani, potem pa tudi ugotovi vzrok in po možnosti prečči, da se ponove.

In znova so se začele noči; v njih ni bilo časa za pokojnikov spomin — ne za misel na Tuniko.

VII

Tako se je potem zgodilo, da nisem odšel domov, na Hedlovo, in da sem ostal na Toplečkovem, pri Toplečkah, se pravi — pri Toplečki, pri Zefi — pri stari. Za Hano, ki je tako znenada zbežala od hrana, je vse kazalo, da se tako kmalu ne bo vrnila; kajti kak teden po pobegu, ko bi si lahko premislila in se izkujala, je poslala eno Rudlovih po neke glavničke in po predpasnike, po zimske rute in po vsakdanšnjo obleko in obuvale. Tunika se je jokala, a je vse poiskala in dala sestri, Toplečki pa je, ko se je vrnila od maš, najprej vse spreklela, sklappouškala Tuniko, ker je dala obleko, čez kak dan pa je sklenila in rekla:

»Ali to povem, v hramu se mi naj nikar več ne prikaže!«

To je bilo povedano zame in za Tuniko, a tudi za vse one, ki so prihajali k hramu in začenjali pomenek zavoljo Hane ali zavoljo ópravke.

»Bomo že zmogli, naj nikogar ne skrbi! Sem zmogla dozdej, ko sem imela še z njim skrbi, pa bom še nadalje. Kakšna sreča, da nam Južek pomaga, oh-jezus!«

»Kar obdrži ga!« je rekel kdo, ki ni nič

vedel, kako je med nama, ona pa je odvrnila:

»Saj bi, če bi ga le mogla. Mladi pjebi so mladi pjebi...«

»Uh, kaj bi to!« so jo zavračali ljudje. »Dve hčeri imaš, katera mu bo že po volji.«

»Eh,« je vzdihnula Toplečka, ko da ji ni prav, da govore o hčerah, in povedala, zakaj ne. »To je še vse premladó.«

In boter ali kdo že je odgovoril:

»Bosta že zrasli, čez noč ti bosta čez glavo, boš videla, pa še kmalu, ha-ha-ha!«

In boter, ali kdo je bil, si ni mogel kaj, da se ne bi naglas in pomenljivo mežikaje zasmejal.

»No, bom že še videla!«

Toplečka je končala na kratko, kolikor je najbolj mogla.

Očitno si videl, da ji ni bilo nič kaj po volji, ko so govorili, kako naj hčere možji. Tudi ljudem se je začelo vse tako dozdevati, kajti sam sem slišal, kako se je Murkec pri Ploju režal in razpredal o Toplečki.

»Saprament, baba, kako se ti je nesla od maše! Kar razganja jo rdečica. Ta Hana ni prav storila, da je šla od hrana, stara se ji bo odedila, pa bo dekle imelo zlodeja. Joj, kako je deklinca nora, kako se ji bo otepalo.«

(Se nadaljuje)

Da bo lihoogrščica tudi res uspela

»Strniščna krmna rastlina bodočnosti« imenujejo strokovnjaki in praktiki lihoogrščico (Lihoraps), ki so jo pričeli v minulnem poletju sejati v večji meri. In upravičen je ta naziv za to rastlino. Saj je zaenkrat lihoogrščica edina rastlina, ki nam daje najcenejšo zeleno krmno, ko je na polju že —5° mraza in ko so že vse ostale rastline pomrznile. Tudi če drži mraz skozi več dni, na lihoogrščici ne bo nobene škode. Čim bo postalo nekoliko toplejše, bo nadaljevala rast. Druga njena dobra lastnost je, da hitro raste in da že v 2 1/2 mesecih — torej okoli Vseh svetih, če smo jo sejali sredi avgusta — doseže višino 60—70 cm s tako obilnim listjem, kakor nobena druga strniščna rastlina. Tudi 516 q zelenja po hektarju so z lihoogrščico po 2 1/2 mesecih že dosegli. Tretja njena dobra lastnost je, da so z ozirom na pridelek izdatki za seme in gnojila najnižji. Semena potrebujemo pri ročni in strojni setvi v razdalji 25 cm 6—10 kg po hektarju, kilogram semena pa stane 22 šil. Če izdatek za gnojila (ca. 500 kg superfosfata, 250 kg kalijeve soli in 300 kg nitramoncala) vrednotimo s ca. 700 šil., nas stanejo seme in gnojila 820 do 920 šil. Za vsako drugo mešanico so izdatki za seme in gnojila večji, pridelek in njegova časovna vrednost pa slabši.

Te velike prednosti navdušujejo tudi naše kmetovalce za lihoogrščico. Da bi pa pri nas dosegli s to rastlino zgornje uspehe, upoštevajmo naslednje izkušnje lanskega leta:

1. Lihoogrščice ne sejmo prezgodaj, pa tudi ne prepozno. Pravi čas setve je med 15. in 25. avgustom. Ob prezgodnji setvi poženejo rastline v cvet, pri čemer olesenijo in zgubijo na užitno-

sti in beljakovinah. Septembrska setev je bila v vseh primerih brezuspešna.

2. Ne sejmo lihoogrščice pregosto. Nikakor ne več kot 10 kg. Pregosta setev zavira razvoj rastlin in posevek ne da pridelka, ki ga pričakujemo.
3. Za lihoogrščico moramo zemljo dobro pripraviti. Zemljo dobro pripravimo; ne sejmo, dokler so še kepe na njivi in dokler se zemlja ni vlegla. Na brazdo

dajmo umetna gnojila in jih zabranjamo. Ne štedimo z dušikom; takoj ob setvi dajmo prvo polovico dušika, drugo polovico pa štirinajst dni po setvi. Po setvi, čim so rastline že za ped visoke, branajmo z mrežno brano.

Kdor bo lihoogrščici tako stregel, tega ne bo razočarala. Živina pa se bo veselila, ko bo v novembru in tudi še v decembru imela zeleno krmno, po kateri bo dala obilo mleka.

Miha pod goro

Kaj stane škropljenje proti krompirjevcu?

Letošnja množična razširitev krompirjevca po naših krajih zahteva, da ga prične vsak kmetovalec zatirati s škropljenjem krompirišča, čim se je na njem pojavil. Škropljenje pa stane denar. Treba je kupiti škropila. Ker nima vsakdo svoje škropilnice, je treba v stroške škropljenja vračunati tudi najemnino za škropilnico in praviloma tudi delo škropljenja. Letos nikakor ni odveč, da si ogledamo stroške

ime in količina, potrebna za 1 ha	vprežna poljska	škropilnica motorna
Kalkarseniat, 6 kg	82.—	80.—
Hostatox-Spritzpulver, 1.50 kg	105.—	103.—
Inexit Suspension, 1.20 kg	106.—	103.—
Hortex Spritzpulver, 1.30 kg	107.—	105.—
Gammalo-neu, 130 kg	107.—	105.—
Gammamol-Spritzpulver, 0.95 kg	107.—	105.—
Toxaphen „ 1.50 kg	109.—	107.—
Aktuan „ 1.50 kg	110.—	108.—
Arkotine DB, 1.80 kg	114.—	112.—
Arcomuls, 1.80 kg	114.—	112.—
Gesarol-Gamma Spritzpulver, 1.20 kg	114.—	112.—
Inexit 53 Suspensionspulver, 150 kg	117.—	115.—
Inzektizid Asid, 0.60 kg	118.—	116.—
CBHo-Spritz-Suspension, 160 kg	123.—	121.—

Vzemimo, da moramo škropiti trikrat na leto, ker moramo računati s tremi generacijami hrošča v enem letu. Potemtakem nas po tem pregledu stane škropljenje 1 ha na leto 240—369 šil. To predstavlja 480—738 kg krompirja (če računamo krompir po 50 grošev kilo) ali 2 do 4 % pridelka. Ne pozabimo, da nam

škropljenja krompirišč. Nasprotno je to zelo potrebno, ker nimamo ne pravega pojma o ceni škropil, niti ne o stroških, ki jih škropljenje s tem ali onim škropilom povzroča. V naslednjem pregledu vidimo na eni strani imena škropil, na drugi pa stroške, ki jih po listu »Der Pflanzenarzt« povzroča škropljenje 1 ha krompirišča:

ime in količina, potrebna za 1 ha	vprežna poljska	škropilnica motorna
Kalkarseniat, 6 kg	82.—	80.—
Hostatox-Spritzpulver, 1.50 kg	105.—	103.—
Inexit Suspension, 1.20 kg	106.—	103.—
Hortex Spritzpulver, 1.30 kg	107.—	105.—
Gammalo-neu, 130 kg	107.—	105.—
Gammamol-Spritzpulver, 0.95 kg	107.—	105.—
Toxaphen „ 1.50 kg	109.—	107.—
Aktuan „ 1.50 kg	110.—	108.—
Arkotine DB, 1.80 kg	114.—	112.—
Arcomuls, 1.80 kg	114.—	112.—
Gesarol-Gamma Spritzpulver, 1.20 kg	114.—	112.—
Inexit 53 Suspensionspulver, 150 kg	117.—	115.—
Inzektizid Asid, 0.60 kg	118.—	116.—
CBHo-Spritz-Suspension, 160 kg	123.—	121.—

krompirjevec lahko uniči 50, pa tudi 80 % pridelka.

Ta primerjava kaže, da škropljenje nikakor ni tako draga stvar, kakor si jo včasih predstavljamo in da je škoda po krompirjevcu lahko mnogo, mnogo večja.

Zato kupujmo škropilnice in sicer v soseščini, da bomo res lahko ob pravem času škropili.

Iz leta v leto boljše gnojenje . . .

Iz mesečnega poročila avstrijskega inštituta za raziskovanje gospodarskega razvoja za mesec marec posnemamo, da je kmetijstvo v času od 1. julija do 1. marca v zadnjih letih pokupilo v tonah:

	1950/51	1953/54	1954/55
dušičnih gnojil	57.500	55.300	73.200
fosfornih gnojil	102.100	174.100	184.200
kalijevih gnojil	20.000	55.000	80.100

S tem, da avstrijsko kmetijstvo poseduje 3,134.600 ha njivske, travniške in pašniške površine ter sadovnjakov in vinogradov, zna-

ša dosedanja potrošnja v letu 1954/55 na hektar površine povprečno 23,3 kg dušičnih, 58,7 kg fosfornih in 25,5 kg kalijevih gnojil, skupno torej 107,5 kg umetnih gnojil.

. . . in manj ljudi na kmetih . . .

V letu 1954 je v mesečnem povprečju bilo bolniško zavarovanih 190.400 kmetijskih in gozdskih delavcev. V letu 1953 jih je bilo 197.300, v letu 1950 pa 215.900, leta 1937 pa še 275.600.

. . . zato pa več kmetijskih strojev

Manjkajočo delovno silo v avstrijskem kmetijstvu nadomeščajo stroji. Po cenitvah je bilo v uporabi:

	leta 1954	leta 1939
traktorjev	42.000	1.074
gumijastih poljskih voz	47.485	1.640
elektromotorjev	285.000	82.020
motornih kosilnic	37.000	301
snopoveznikov	15.300	1.161
žitnih kombajnov	2.500	—
molznih strojev	8.000	?

V povprečju ima 53 kmetij z nad 5 ha površine 10 traktorjev, 11 kmetij z nad 2 ha površine 10 elektromotorjev in 67 kmetij z nad 5 ha površine 10 motornih kosilnic.

Kmetijski delavec je poseben poklic

Koncem majnika t. l. je stopil v veljavo zakon o poklicnem izobraževanju kmetijskih delavcev. Ta zakon je sklenil koroški deželni zbor 31. marca 1955. Zakon predvideva za osebe, ki so zaposlene v kmetijstvu, kmet. gospodinjstvu in gozdarstvu, vajeniško dobo 2 let. Po zaključni vajeniški dobi položi vajenec izpit, nakar postane pomočnik. Po dveh letih službe kot pomočnik in po obisku posebnega strokovnega tečaja pomočnik lahko položi izpit za strokovnega delavca. Po nadaljnjih štirih letih zaposlitve in po obisku nižje kmetijske šole lahko položi izpit za gospodarja (Wirtschafter). Za specialne panoge (vrtinarstvo, sadjarstvo, živinorejo, semenarstvo itd.) je predviden še poklic mojstra, ki se lahko

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Kaj vse moramo vedeti pri gradnjah?

III.

Ze zadnjič smo omenili nevarnost gradbenih pogodb, ki so drugače napisane, kakor si je kdo pred začetkom gradnje stvar zamislil in se s stavbenikom celo domenil. Marsikomu se ne zdi potrebno, da bi bil pazljiv za vse podrobnosti pri sklepanju pogodbe.

Tako se zgodi, da kak nesoliden stavbenik zapiše v pogodbo krajši rok za svojo odgovornost, kot je zakonito določen. Zakon namreč določa obseg odgovornosti tistega, ki prevzame kakšno delo ali obvezo, določa tudi, kako dolgo ta odgovornost traja, kdaj preneha in zakaj. Po zakonu preneha odgovornost šele v treh letih od časa, ko se škoda pokaže, ko je viden njen obseg in se zve za krivca. Vseeno pa se zgodi, da je v pogodbi zapisano, da prevzame stavbenik odgovornost samo za dve leti. Kaj tedaj, če se škoda pokaže šele pozneje in se šele sčasoma spozna njen obseg? Stavbenik se bo na podlagi pogodbe skliceval na to, da sta dve leti že potekli in da ga vsa stvar ne briga več.

Zgodi se tudi, da kdo zapiše v pogodbo, da se naročevalec gradbenih del odpoveduje posebnim ugovorom, ali pa, da gradbeni mojster za to ali drugo morebitno napako ne odgovarja. Če je to zapisano v pogodbi, je pozneje težko iskati in loviti krivca.

Tudi gradbeni načrt je treba dobro pregledati, če odgovarja zahtevanim meram in naročni ureditvi. Pozneje, ko že stavba stoji, bo prepozno ugotavljati, da manjka prav to, kar si želel, ko si morda mojstru omenil, da bi bilo tako lepše. Težko boš mogel dokazati, da nisi sam kriv, marveč stavbenik. Ta se bo lahko skliceval na načrt in pogodbo, ko bo dokazoval, da si bil z njegovim predlogom zadovoljen.

Dobro preglej tudi proračun. Nekateri stavbeniki imajo slabo navado, da skušajo pri vsakem proračunu kaj zase prištediti, kakor ona šivilja, ki blago tako ureže, da ji kaj ostane. Če boš skušal pozneje dokazovati škodo, ker ti to in ono ni prav, bodo načrt, proračun in zapisana pogodba tiste priče, ki bodo govorile proti tebi.

Posten in soliden stavbenik pa bo seve sam najbolj vesel, če je vse v redu izvršil in če vidi, da si zadovoljen z novo stavbo, ki je zanj tudi najboljše priporočilo in reklama.

Če torej gradbeni gospodar s svojo po-trditvijo ni prevzel tudi odgovornosti za morebitno nastalo škodo, je treba po nastali škodi takoj vse točno pregledati, po možnosti tudi fotografirati, poškodovane dele pa shraniti za izvedenca, ki ga je treba takoj pritegniti k preiskavi. V primeru, da je gradbeni gospodar sam dobavil gradbeni material, mora posebno paziti, da je glede potrebnih mer in kvalitete vse v redu. Kajti če pozneje vidi, kako se njegov mokri in mladi les vzdava mogoče celo tako, da nima zraka in se ne more posušiti, je sam kriv, če se vgrajeni les za-duši ter začne gniti in trohneti. Sam je kriv, če tramovja ni zavaroval s kakšno zaščitno impregnacijo in ni pazil, da se cement pravilno umeša. Za vse to pa je odgovoren stavbenik, če on preskrbi material in je v tem primeru dolžnost gradbenega gospodarja le v toliko, da takoj opozori na morebitne pomanjkljivosti, ki bi jih opazil.

Stavbenik greši tudi tedaj, če v nasprotju z načrtom uporablja prelabo tramovje in ga prereditko porazdeli, ker je tak pod potem preslab in se lahko udara. Pa tudi na druge načine lahko greši proti načrtu in povzroči škodo, za katero pa odgovarja on, če lastnik nepravilnosti prej ni razumel odnosno opazil.

Eno pa je za vsakogar, ki namerava graditi, posebno važno, namreč dejstvo, da se more zidati samo na lastni zemlji, kajti vse in kolikor se zida na tujem, se združi s tujo zemljo.

doseže po 5 letih zaposlitve kot pomočnik in po obisku vsaj 3-mesečnega mojstrskega tečaja.

O podrobnih določilih tega zakona bomo ob priložnosti še pisali.

Aleksandrinska detelja koš strniščni posevek

Za žitom sejemo z uspehom tudi še aleksandrinsko deteljo. Sicer nam ne bo dala treh odkosov, temveč verjetno samo enega s ca. 150 q zelenja na hektar. V juliju sejamo aleksandrinsko bomo lahko kosili že v drugi polovici septembra. Na hektar je sejemo ca. 30 kg in ji pognojimo s superfosfatom in kalijevo soljo.

Kako preženemo krta?

Ali je krt koristen ali škodljiv, se nam ni treba prepirati. Kljub njegovi koristnosti pa krta na vrtu nimamo radi. Krta najbolj uspešno preganjamo, če v njegove rove potlačimo v petrolej namočene cunjice ali če nasujemo v luknje karbida (podobno, kakor pri zatiranju voluharja). Krt se izogiba zemlji in rovov, kjer smr-di karbid ali petrolej.

Ali se bodo antibiotiki uveljavili?

Vse do danes so se naši strokovnjaki, med njimi tudi eden prvih avstrijskih veččakov na polju krmilne vede in tehnike, inženir Hornich, izražali dokaj dvomljivo glede uporabnosti antibiotikov za pokladanje domačim živalim.

Antibiotiki so, kakor nam je več ali manj znano, snovi, katere proizvajajo razne plesni in od katerih je tudi v našem zdravstvu najbolj poznan antibiotik — penicilin. Antibiotiki uničujejo namreč razne škodljive, predvsem bolezenske bakterije v telesu. Nas naravno predvsem zanimajo antibiotiki, ki uničujejo škodljive glivice v prebavnem traku, v črevesju domačih živali.

Nedavno je zborovala delovna zveza avstrijskih prašičerejskih društev in predvsem na podlagi preizkušenej prašičerejske poizkusne postaje v Schwechatu določno ugotovila:

Antibiotiki skrajšujejo pri svinjah pitovno dobo za 14 dni in povečujejo izkoristčanje krme za 10 odstotkov. To dejstvo smatrajo v Avstriji posebno važno zaradi tega, ker je država močno navezana na uvoz krmil.

Posebno dobro so se obnesli antibiotiki pri zahiranjih. Zahirani pujski dosežajo z dodajanjem antibiotikov skoraj v vseh primerih isto razvojno stopnjo kot pujski, ki so bili pri porodu normalno razviti in zdravi, ter so tudi zahirani postali še pravočasno godni za zakol. S tem je mogoče

ohraniti narodnemu gospodarstvu velike vrednote.

Z uporabo antibiotikov pri krmljenju proizvedeno meso je zelo mladostno in rastno. Kakršnih koli zlih posledic za človeško zdravje z uporabo tega dodatnega krmnega sredstva v nobenem primeru ni bilo ugotoviti, ker se pač pri krmljenju uporabljajo znatno manjše količine antibiotikov kot v medicini.

Antibiotike je mogoče z uspehom uporabiti pri vseh oblikah prašičereje. Edino pri plemenski reji obstojajo še pomisleki, ki pa tudi že močno izginjajo.

Za splošnejšo uporabo antibiotikov pri krmljenju svinj v praksi je vendar važno, da jih pred pokladanjem dobro premešamo s krepko krmno in da uporabimo le one vrste teh zdravilnih in redilnih izdelkov plesni, katere prizna strokovna komisija oblasti. Antibiotikov je namreč več vrst, poleg penicilina n. pr. anreomycin, streptomycin, terramycin itd.

Posamezna veleposesstva so antibiotike do zdaj že z uspehom uporabljala; na splošno pa še čakajo, da pridejo ta pomožna krmna sredstva splošno v promet.

Tu zopet jasno vidimo, da se v naši kmetijski stroki takorekoč nikdar ne izučimo in da nas presenečajo stalno nova dognanja in nove gospodarske izkušnje. Zato se pač moramo, gospodarji, takorekoč vse življenje učiti in nenehno slediti razvoju gospodarskega napredka.

Vernik

Zasledovanje južnotiroolskih poslancev

Državni pravdnik v Boznu je zaprosil rimsko pravosodno ministrstvo za pooblastilo, da bi smel sodnijsko zasledovati tri poslance rimskega parlamenta, ki so bili izvoljeni na Južnem Tirolskem, ker da so se pregrešili proti zakonu o integriteti države, ko so obiskali kanclerja Raaba in mu predložili zahtevo, da Avstrija po diplomatski poti posreduje za uresničenje sporazuma o Južni Tirolski. Na ta ukrep so odgovorili zdaj tudi na zasedanju delnega zbora v Boznu in ugotovili, da pomeni to popuščanje neofašističnim silam, proti kateremu pa se bo ljudstvo

enotno postavilo v bran, ker ne dopusti, da bi nad Južno Tirolsko ponovno zavlada fašistični bič.

S tega zasedanja so apelirali tudi na rimsko vlado, od katere da prebivalstvo Južne Tirolske pričakuje, da bo končno ukrenila vse potrebno za uresničenje in izpolnjevanje prevzetih mednarodnih in ustavnopravnih dolžnosti. Posebej so poudarili, da vlada doslej oficijelno sploh še ni priznala, da ni uresničila bistvenih dolžnosti napram avstrijski manjšini, kar pa bi lahko bila izhodna točka za medsebojno sporazumevanje.

Naser napoveduje socialno revolucijo v Egiptu

Te dni so ustanovili v Egiptu prvo »kolektivno enoto« na egiptovskem podeželju, ki bo skrbela za prosvetno, zdravstveno in kulturno delo. Ob tej priložnosti je predsednik egiptovske vlade Naser izjavil, da se sedaj pričena obdobje egiptovske socialne revolucije. Po treh letih, odkar je na oblasti egiptovski revolucionarni svet — je dejal —, smo zma-

gali v borbi proti korupciji in nasilju. Po izbojevanju zmagi na političnem področju smo pričeli socialno revolucijo, ki ima namen odstraniti socialne krivice ter povečati življenjsko raven Egiptčanov. Naser je dejal, da se bo vlada odločno lotila te naloge. Po vladnih načrtih bodo na podeželju kmalu ustanovili okrog 200 »kolektivnih enot«.

V Helsinkih bo zasedanje interparlamentarne unije

Interparlamentarna unija, ki je imela svoje zadnje zasedanje na Dunaju, se bo 25. avgusta sestala v Helsinkih. O letošnjem 44. zasedanju se je zvedelo, da bo glavna snov konference koeksistenca, ki jo bodo obravnavali po naslednjih vidikih: pravna in moralna načela koeksistence, sedanje stanje mednarodne varnosti in razorožitve, razvoj mednarodnih izmenjav na gospodarskem in kulturnem področju. Poleg tega bodo ob tej priložnosti razgovarjali tudi o vprašanih emigracije, boju proti brezposelnosti in enakopravnosti diplom.

Posebno zanimanje pa vzbuja pri tem vprašanje, ali se bo medparlamentarni

uniji pridružila tudi Sovjetska zveza, kar pričakujejo po svoječasni resoluciji vrhovnega sovjeta, v kateri je bilo poudarjeno, da so osebni kontakti v mednarodnih odnosih zelo koristna stvar.

Vučinič imenovan za veleposlanika v Turčiji

Iz Beograda poročajo, da je jugoslovanska vlada imenovala doseadanega jugoslovanskega veleposlanika na Dunaju Dragomira Vučiniča za novega izrednega in pooblaščenega veleposlanika FLRJ v Turčiji.

V treh tednih bodo odprta vrata na koroški velesejem

Področje koroškega velesejma v Celovcu kaže, kaj je na podlagi smelega skupnega načrta mogoče izvesti v najkrajšem času.

Vse področje velesejma je tlakovano. Široke asfaltirane ceste so zgrajene, da ne bo ne prahu niti mokrote. Kanalizacija, omrežje vodne napeljave, nove sanitarne naprave so dokončane.

Šest sto razstavljalcev iz tu- in inozemstva je velesejski odbor že sprejel, preko 150 prijav pa še ni mogel upoštevati. K temu pride še kolektivna razstava eksportnih tvrdk Hrvaške in Slovenije, nadalje posebna razstava kovaške obrti in lončarjev, kakor tudi razstava tržaškega mesta in pristanišča. K jedru lesnega velesejma, katerega vogelne stebre bosta tvorili svetovni tvrdki Funder in Leitgeb, pride več ko dvesto tvrdk 1. nemške posebne razstave, k čemer se bo priključila razsežna in mnogovrstna splošna razstava.

Kar prikazuje kmetijstvo posebnega, spada že k tradiciji koroškega velesejma. Na kmetijskem področju bo tudi velika razstava konj in posebni prikazi iz domačega gospodarstva, nadalje rastlinstva, lesnega in gozdnega gospodarstva, kakor tudi mlekarstva.

Najnovejša izdelke in proizvode od gradbenega do kuhinjskega stroja, od traktorja do motornega kolesa, od radioaparata do glasbenega instrumenta, od lesne vlaknene plošče do oprave, od pa-

Opozorilo staršem!

Nekateri starši doslej še niso poslali za otroke, ki so jih prijavi v počitniško kolonijo, v okrožnici navedenih listin in prispevka.

Opozorjamo, da s tem pohitijo in je zadnji termin 30. julij. Pozneje vpsolane listine se ne bodo več upoštevale.

tentnega skoblja do jarmenice, skratka vse potrebščine za gospodinjstvo, kmetijstvo, obrt, trgovino in industrijo bo pokazalo več ko 1.000 razstavljalnih tvrdk.

Velesejem bo predakt za jesenske poslovne sklepe ter prva velika gospodarska razstava v deželi po osvoboditvi in prikaz, koliko je Avstrija zmogla v desetih letih obnove.

V treh tednih, dne 11. avgusta 1955, se bodo vrata velesejma odprla.

Potovanje v Jugoslavijo z motornimi vozili

Mnogi potniki in izletniki v Jugoslavijo sprušujejo, kako je mogoče potovati preko meje z motornimi vozili, z avtomobili ali motornimi kolesi. Za potovanje z motornimi vozili je treba imeti triptik ali karnet, ki ga izstavi Touring-Club. Lahko pa se potuje tudi brez triptika in karneta, le na jugoslovanski meji je treba zaprositi za začasno dovoljenje, ki ima veljavnost najdalje 60 dni. Pri odhodu iz države je treba vozila spet izvoziti. Plačati pa je treba pri prehodu me-

je za dovoljenja naslednje pristojbine: za avtomobile za pet dni 300 dinarjev, za 10 dni 900 dinarjev, za 20 dni 1.200 dinarjev, za 30 dni 1.500 dinarjev in za 60 dni 3.000 dinarjev; za motorna kolesa pa naslednje pristojbine za isti čas: 150, 450, 600, 750 in 1.500 dinarjev.

Cestnine, o katerih smo poročali zadnjič v našem članku »Cestne pristojbine v Jugoslaviji« bodo začeli pobirati šele z letom 1956.

Grozotna prometna nesreča pri Bekštanju

Več kot dovolj prometnih nesreč se dogaja tudi na koroških cestah. Nesreča pa, ki se je primerila minuli teden v noči od petka na soboto med drugo in tretjo uro

pri Bekštanju, je bila grozotna. Pri tej nesreči sta dva človeka tako rekoč zoglenela pri živem telesu. Z osebnim avtomobilom je tisto noč peljal dvainštiridesletni nameščenec Maks Kroisenbacher iz Ziljice v smeri proti Beljaku na semenju. V avtomobilu sta se nahajala tudi zakonca Margareta in Viktor Widenig iz Podklostra. Pri železniškem prehodu pri Bekštanju, kmalu za žago tvrdke Katz in Klump, voznik bržkone zaradi prehitre vožnje ni mogel več zavzeti ovinka ter je z vozilom z vsó silo zadel v zidovje prehoda.

Zaradi močnega sunka je avtomobil treščilo s ceste, kjer je prevrtnjen obležal. Med tem je eksplodiral tank za bencin in vozilo je pričelo nagloma goreti. Ta hip je slučajno prišel neki železničar in takoj pogumno skočil h gorečemu avtomobilu ter razbil šipo pri voznikovem sedežu. Na ta način se je mogel šofer še v zadnjem trenutku rešiti, za ostala dva pa je bilo prepozno.

Prav kmalu so o nesreči obvestili požarno brambo v Beljaku, ki je tudi takoj prispela na kraj dogodka in pogasila ogenj. Ko pa so nato gasilci posvetili z žarometom v notranjost vozila, se jim je nudil žalosten prizor. Na sedežu stisnjena sta ležala zoglenela oba zakonca Widenig. Ni se jima posrečilo odpreti zataknjena vrata in končati sta morala grozotne smrti. Voznika so takoj aretirali.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Začetek oddaje — 5.50 Kmečka oddaja — 6.00 Glasbeni pozdrav — 7.00 Jutranji koncert — 7.55 Marsikaj zvenečega — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Roman za ženo — 10.10 Medigra — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Mali koncert — 11.00 Solska oddaja — 11.20 Medigra — 11.25 Solska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro namešano — 13.00 Opoldanski koncert — 13.45 Objave — 13.55 Slovenska poročila in objave — 14.25 Specialno za Vas — 15.00 Solska oddaja — 17.00 Kulturne vesti — 17.30 Popoldanski koncert — 18.00 Radio nasveti — 19.55 Lokalna poročila — 00.05 Nočna oddaja.

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 19.45, 22.00, 00.00.

Sobota, 23. julij:

8.45 Širni pisani svet — 9.00 Slovenska oddaja — 11.00 Dobro razpoložen dopoldne — 11.45 Aktualna vprašanja kmetijstva — 14.35 Pozdrav nate — 15.35 Domači zvoki — 16.20 Kličevo mladino — 18.30 Slovenska oddaja — 20.00 Radijska tekma med Kölnom, Saarbrückenom in Avstrijskim radijem.

Nedelja, 24. julij:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 13.45 Iz domovine — 14.00 Otvoritev salzburških slavnostnih iger 1955 — 14.30 Otroški oder — 15.00 Pozdrav nate — 16.30 Kulturno poročilo iz Južne Tirolske — 20.15 Deset let salzburških slavnostnih iger.

Ponedeljek, 25. julij:

13.55 Slovenska oddaja — 15.00 Otroška ura — 16.45 Kulturne vesti — 17.10 Slavni umetniki — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Slovenska oddaja — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci.

Torek, 26. julij:

8.45 Zdravniško predavanje — 13.55 Slovenska oddaja — 15.30 Francoska glasba — 15.45 Inozemci o svojih dunajskih vtisih — 18.45 Oddaja Delavske zbornice — 19.15 Dober večer, dragi poslušalci.

Sreda, 27. julij:

8.45 Iz ženskega sveta — 10.10 Iz oper sodbnih avstrijskih komponistov — 11.00 Dobro razpoložen dopoldne — 13.55 Slovenska oddaja — 15.00 Koroška vabi — 15.45 Otroška ura: Za vesele male ljudi — 18.35 Oddaja za delavce — 18.45 Slovenska oddaja.

Četrtek, 28. julij:

10.40 Dobro razpoložen dopoldne — 13.55 Slovenska oddaja — 15.30 Godba na pihala

19.15 Dober večer, dragi poslušalci — 20.20 Pri nas doma.

Petek, 29. julij:

8.45 Za dom in hišo — 10.55 Otvoritev velesejma v Dornbirnu — 13.55 Slovenska oddaja — 15.00 Zgornja Avstrija vabi — 15.45 Otroška ura — 16.00 Glasba iz operete in filma — 17.10 Slavni umetniki: Maria Anderson, alt — 18.30 Agrarnopolitični razgled — 18.45 Slovenska oddaja — 19.15 Dober večer dragi poslušalci.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob nedeljah: 5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Pregled tiska — 7.10 Zabavna glasba — 13.00 Kmetijski nasveti — 15.15 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature — 17.15 Plesna glasba — 19.00 Zabavna glasba — 23.00 Oddaja za tujino.

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 23. julij:

6.35 Pred mikrofonom so Štirje fantje in Avgust Stanko — 7.30 Gospodinjski nasveti — 12.00 30 minut zabavnih melodij — 13.10 Glasbeni mozaik — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Hrvatska narodna glasba — 18.00 Okno v svet — 18.15 Z narodno pesmijo v prijeten delopust — 20.00 Kolesarska dirka „Po Sloveniji in Hrvaški“ — 20.15 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 24. julij:

8.00 Otroška predstava — 9.30 Zbori pojo slovenske narodne pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 13.00 Pol ure za našo vas — 13.30 Zeleli ste — poslušajte! — 15.30 Po naši lepi deželi: Življenje in pesem med Dravo in Vrbskim jezerom (Blaž Singer) — 16.00 Godba na pihala — 17.30 Reportaža z zadnje etape kolesarske dirke „Po Sloveniji in Hrvaški“ — 21.15 Mednarodna radijska univerza.

Ponedeljek, 25. julij:

6.35 Valčke in polke igra Mariborski pihalni ansambel — 7.30 Cicibanom — dober dan — 7.45 V valčkovem ritmu — 12.00 Chanson in ritmi — 14.30 Novi filmi — 14.40 Slovenske narodne pesmi — 18.45 Radijska univerza: Problem narodnostnih manjšin — 20.00 30 minut južnih ritmov.

Torek, 26. julij:

6.35 Slovenske narodne pesmi — 7.30 Gospodinjski nasveti — 7.40 Pisani zvoki —

14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.40 Skladbe slovenskih avtorjev — 18.00 Zdravstveni nasveti — 18.30 Športni tednik — 20.00 Pisan spored slovenskih narodnih.

Sreda, 27. julij:

6.35 Domači napevi — 7.30 Pisan drobiž za pionirje — 7.45 Prijetne melodije — 13.10 Z glasbo v dobro voljo — 14.30 Za gospodinjje — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 To in ono iz arhiva slovenskih narodnih pesmi — 18.45 Zunanje-politični feljton.

Četrtek, 28. julij:

6.35 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 7.30 Gospodinjski nasveti — 7.40 Vedre melodije — 14.30 Modni kotiček — 14.40 Slovenske narodne — 16.20 Koncert po željah — 18.00 Domače aktualnosti — 18.50 Ljudsko-prosvetni obzornik — 20.00 „Četrtek večer“ domačih pesmi in napevov.

Petek, 29. julij:

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.30 Cicibanom — dober dan! — 12.00 30 minut simfoničnih plesov — 13.10 Tisoč zabavnih zvokov — 14.30 O športu in športnikih — 18.00 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 18.10 Odlomki iz Smetanove opere „Prodana nevesta“ — 18.45 Iz kolektivov za kolektive — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled.

Kmetovalci in sadjarji!

Že sedaj naročite sadna drevesca za jesensko saditev

Izbrana sadna drevesca vseh plemen in na deblotvorih, ki so odporni proti pozehbi, nudi po ugodnih cenah

Drevesnica **Ing. MARKO POLCER**
SPODNJE VINARE

Št. Vid v Podjuni — St. Voit / Jauntal
Zahtevajte prospekte in cenike!

„Österreichische Zeitung“ bo prenehala izhajati

Sovjetska informativna služba javlja, da bo zaradi uveljavljenja državne pogodbe s 1. avgustom prenehala izhajati »Österreichische Zeitung«, glasilo sovjetske informativne službe, kakor tudi časopis »Weltillustrierte«.

Žaga in lesna trgovina

Janko Čuden v št. Jakobu v Rožu

kupuje vsako množino okroglega lesa